

Naša anketa**Ste spokojný(á) ako sa nám (ne)omladzujú základné a oblastné výbory SZPB?**

Jozef Petráš, predseda ObIV SZPB, Trnava: – V súčasnom období sa pripravujeme na oblastnú konferenciu SZPB. V žiadnom prípade nemôžeme byť spokojní s omladzovaním členskej základne. Za hodnotené obdobie zomrelo 55 priamych účastníkov, našich členov, a prijatých bolo 52 nových členov. Uvedomujeme si, že naša organizácia musí žiť a rozvíjať sa, pretože geometrickým spôsobom narastajú naši protivníci – vojnoví štváči a prekrucovači histórie.

My sme určitou hrádzou pri narastaní ich vplyvu. **Slavomír Fijalka, predseda HDK pri ObIV SZPB, Nitra:** – Nevieť ako je to inde, ale v našej ZO SZPB sme všetci mladší členovia doslova znechutení z toho, že do funkcií v ZO SZPB a ObIV SZPB sú zásadne navrhovaní starí, chorí členovia (vraj za zásluhy), ktorí už aj sami z dôvodu choroby a staroby, odmietajú funkcie. Na to, ako prebiehajú voľby a ako sú zvolení do funkcií sa radšej ani nevyjadrujem. Mladší členovia, ktorí majú chuť pracovať, sú neustále odsúvaní iba do radov platiteľov členských známk a odoberateľov Bojovníka. Pritom neustále počúvame ako treba prilákať mladých ľudí a zapojiť ich do práce v SZPB.

Michal Kuchár, tajomník ObIV SZPB, Spišská Nová Ves: – V pôsobnosti nášho ObIV SZPB robíme opatrenia, aby sme omladili naše orgány. Napríklad do nového oblastného výboru smeruje päť nových a mladších členov.

Milan Urban, predseda ObIV SZPB, Trebišov: – Nie. Nie som spokojný, pretože vo vyše 600 člennej trebišovskej základni je 12 členov do 25 rokov, 20 do 35 rokov, 38 do 45 rokov, 63 členov do 55 rokov, to znamená, že skoro 71 % členov je viac ako 55-ročných a 23 členov má vyše 85 a 17 vyše 90 rokov.

Ak nechceme dopadnúť tak, ako s lekármi zdravotníctva, tak musíme hľadať členov v mládeži. Jeden z návrhov je zakladať „Kluby mladých priateľov SZPB“ pri oblastných výboroch. Aj o tom treba diskutovať na práve prebiehajúcich oblastných konferenciách. Rozhodnutie by mali povedať delegáti na 17. zjazde SZPB. (Pokračovanie na str. 3)

Perlička**O Hitlera už nie je záujem**

Zdá sa, že už nielen odborníci na umenie považujú obrazy od Adolfa Hitlera za umelecky bezcenné. Hoci boli časy, kedy sa jeho akvarely predávali za pomerne vysoké sumy. Napríklad v roku 2015 sa v norimberskom aukčnom dome Weidler predalo vyše desať údajných diel nacistického pohlavára za takmer 400 000 eur. V tomto roku je Hitler úplným prepadákom. Aukčný dom ponúkal päť obrazov, ktorých vyvolávacia cena bola od 19 000 po 45 000 eur. Lenže, neštekol po nich, ako sa hovorí, ani pes. Po dražbe sa hovorilo, že dôvodom neúspešného predaja boli pochybnosti o pravosti obrazov, keďže len týždeň pred aukciou zhabala nemecká polícia 63 diel z aukčného domu v Norimbergu pre podozrenie, že ide o falzifikáty a mesiac pred tým rovnako skončili tri akvarely v Berlíne. Iste to by vysvetľovalo nedôveru. Lenže v aukcii boli aj predmety z jeho kancelárie. Konkrétne váza a prútené kreslo so svastikou na operadle. A tie skončili rovnako. Kupujúci nad nimi ohrnuli nos.

A. Mikundová, zdroj: www.theartnewspaper.com

Najvyššiu koncentráciu protifašistických organizácií má asi okres Brezno

Má totiž tri ZO SZPB v Brezne samotnom a ďalších 22 sa nachádza medzi 30 obcami okresu. Znamená to teda, že na Horehroní majú slovenskí protifašisti vyše 70-percentné zastúpenie. Pričom najpočetnejšie základné organizácie má Pohorelá (211), Brezno č. 1 (120), Čierny Balog (115) a Závadka nad Hronom (89).

Aj toto skonštatovala oblastná konferencia SZPB v Brezne (9. 3.), pričom nezakryla zrak aj na menej povzbudivú skutočnosť, že „máme až 11 ZO SZPB, v ktorých je počet nižší ako 8 členov a že „je zarážajúce, že sa nám nedarí získať viac členov v obciach ako Telgárt, Mýto pod Ďumbierom, či Nemecká“, čo sú „obce historicky spojené s protifašistickým odbojom a národnoslobodzovacím hnutím“.

O chystanej okupácii Slovenska

„Ministerstvo zahraničných vecí mi ani na opakovanú výzvu nedokázalo dať ucelenú odpoveď, resp. vyvrátiť, že rokujeme so Spojenými štátmi o umiestnení amerických vojsk na území Slovenskej republiky.“

Ministerstvo zahraničných vecí bez toho, aby nejakou racionálne odpovedalo v prvej reakcii, ako som už uviedol, ma obvinilo z toho, že konšpirujem, že sú to ničím nepodložené dohady a podobné osobné invekтивы. Ja musím povedať, že štvrt-

kové (28. 2.) vyhlásenie maďarského ministra zahraničných vecí na pôde parlamentného výboru pre obranu usvedčilo rezort slovenskej diplomacie minimálne zo zavádzania, ak nie z vedomého klamstva.

Maďarský minister zahraničných

V každom prípade však breznianska oblastná organizácia SZPB s počtom vyše tisíc členov (spolu s najväčšou bansko-bystrickou a humenskou) patrí pod vedením predsedu Jaroslava Demiana a tajomníka Jána Šuleja, medzi tri najväčšie na Slovensku!

Brezňania úporne bojujú, aby si tieto počty udržali a prijímaním nových členov eliminujú prirodzený úbytok. Napríklad v tomto roku prijali už 41 nových členov, v roku 2018 – 38, v roku 2017 – 55 a v roku 2016 – 48. Prednesená správa však otvorene poukázala aj na absolútne neprijateľnú skutočnosť, že ich člen SZPB išiel „v komunálnych voľbách kandidovať na kandidátnej listine ĽS NS, ako sa nám to stalo v Č. Balogu!“ Nepriamo tým bolo poukázané na potrebu viac si všimnúť kvalitu prijímaných členov. (Pokračovanie na str. 6–7)

vecí totiž vyhlásil, že v rokovaní s americkou stranou ide momentálne o zachovanie nezávislosti Maďarska a že podobné zmluvy o pohybe amerických vojsk na území suverénnych štátov Spojené štáty momentálne uzatvárajú s tromi ďalšími štátmi a medzi nimi menoval aj Slovensko. „...nemôžeme dopustiť, aby sa SR stala terčom alebo bojiskom konfliktu medzi Spojenými štátmi a Ruskom.“ Eduard Chmelár na youtube.com zo 4. 3. 2019

Toto nie je klamstvo! To je generál Hyten

Dnes sme ešte schopní ubrániť štát, znepokojený som však za ľudí, ktorí v budúcnosti obsadia môj post. Najväčším nebezpečenstvom pre nás sú najnovšie ruské hyperzvukové rakety. Už v priebehu desiatich rokov ma znepokojuje táto výzbroj.

Schopnosť týchto rakiet manévrovať, v akomkoľvek momente meniť smer letu, nám robí veľké problémy. **Naše existujúce systémy dokážu zaregistrovať iba štart týchto rakiet. Potom nám zmiznú z radarov a my ich nevidíme až do momentu úderu...**

Generál John E. Hyten, šéf amerického strategického velenia

Na zamyslenie: Medzinárodný terorizmus, ako jav, absolútne neexistuje. Medzinárodný terorizmus je prejavom činnosti špeciálnych služieb konkrétnych štátov. Nič viac a nič menej.

V. V. PJAKIN

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

06

V Európe nebudú pozemné jadrové rakety

Generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg už 1. 3. v Oslo vyhlásil, že aliancia nemá v úmysle presunúť do Európy nové pozemné jadrové rakety.

Reagoval tým na oznámenie amerického prezidenta Donalda Trumpa a jeho ministra zahraničných vecí Mika Pompea, že Spojené štáty od 2. februára odstupujú od Zmluvy o likvidácii rakiet stredného a kratšieho doletu (INF).

Stoltenberg tiež dodal, že Severoatlantická aliancia skúma dôsledky porušenia INF, z ktorého aliancia obviňuje Rusko. Ruská Komsomolská pravda 8. 3. uviedla ďalšie jeho slová, že aliancia potrebuje „plánovať mier bez Zmluvy o raketách krátkeho a stredného dosahu“ (INF). Všimla si tiež rovnaký zmysel slov, ktoré Stoltenberg vyslovil 7. 3. v Poľsku, že „my neplánujeme rozmiestňovať pozemné atómové rakety v Európe“.

Stoltenberg však pridal k nim nelogickú absurditu, že

„naša odpoveď bude koordinovaná, vyvážená“. Otázkou je o akej odpovedi NATO vlastne uvažuje? Na čo má táto odpoveď reagovať, keď ruský prezident V. Putin vopred vyhlásil, že Rusko svoje pozemné atómové rakety rozmiestni iba v prípade, že to urobí Európa?

–vmi–

To Európa sa odvrátila od Ruska, povedal pre...

...Der Spiegel Horst Teltschik, bývalý poradca pre otázky zahraničnej politiky a bezpečnosti nemeckého kancelára Helmuta Kohla. Uviedol, že Vladimir Putin bol na začiatku svojho prezidentovania naladený na zblíženie s Európou, lenže tá sa od neho odvrátila.

Nemecký politik pri tom zdôraznil, že ruského prezidenta vtedy trápili otázky celoeurópskej bezpečnosti, dokonca bol vraj pripravený posúdiť otázku ruského členstva v NATO.

„Na Západe sa radi rozhovoriajú, hrozia prstom. Médiá

robia z Putina obrovského zločinca, ktorý je schopný čokoľvek. Nedá sa nevyšimnúť si jednostrannosť takéhoto postoja. Lenže Putin nie je nepriateľom Európy,“ povedal Teltschik a posťažoval sa, že Západ nemá rozmýšľať len

o začlenení Ukrajiny do EÚ, ale aj o vzťahoch s Ruskom. „Bolo možné posúdiť aj možnosť celoeurópskej zóny voľného obchodu, lenže Brusel v tom nič nepodnikol.“

Nemecký politik okrem toho vyhlásil, že momentálne práve konanie NATO zhoršuje situáciu organizovaním cvičení, špiónskych letov a neustálym približovaním sa k hraniciam Ruska.

–r– 11. 3. 2019

Mier bude, kým Čína a Rusko budú držať spolu

„Kým Čína a Rusko budú držať spolu, svet bude bezpečnejší, stabilnejší a bude mier,“ vyhlásil čínsky minister zahraničia Wang Yi počas tlačovej konferencie v Pekingu.

„V oblasti medzinárodných vzťahov Čína a Rusko, ako dve veľmoci a stáli členovia Rady bezpečnosti

OSN, majú obrovskú zodpovednosť,“ podčiarkol. „Naše názory prakticky vždy sú buď úplne rovnaké, alebo veľmi blízke. Mienime upevniť strategickú koordináciu v tomto roku. Vždy sme sa pridržiavali a budeme sa pridržiavať princípov a cieľov Stanov OSN,“ povedal Wang Yi.

Podľa HSP, 10. 3. 2019

„Belosi majú slúžiť černochoom“

Juhoafrický politik Julius Malema vyvolal pobúrenie po schválení národného akčného plánu proti rasizmu, keď povedal, že nechce zabiť belošké

obyvateľstvo, chce len to, aby slúžilo černoškej populácii.

„Nechcem, aby černosí pracovali na belochoch. Chceme, aby ste pracovali pre seba

a aby belosi pracovali na vás. To bude skutočná sloboda,“ vyhlásil Malema, ktorý stojí na čele Ekonomických bojovníkov za slobodu (EFF), tretej najväčšej politickej strany v krajine.

HSP, 5. 3. 2019 (výňatok)

Putin pozastavil účinnosť Zmluvy INF

Ruský prezident Vladimir Putin v pondelok 4. 3. 2019 oficiálne pozastavil účasť RF na Zmluve o likvidácii rakiet stredného a krátkeho doletu (INF), podpísanej so Spojenými štátmi v časoch studenej vojny.

Putin tak spravil po tom, ako Spojené štáty porušili svoje

záväzky, ktoré im vyplývajú zo zmluvy,“ tvrdí Kremľ.

–r–

Na Ukrajine sa zrodil prápor na „oslobodenie Krymu“

Ide o novú ozbrojenú formáciu „Chajtarma“, ktorá si vytýčila za cieľ „oslobodenie Krymu“, informoval RIA Novosti poslanec ruskej Dumy za Krym Ruslan Balbek, ktorý podtrhol,

že stojí za tým organizácia Medžlis krymsko-tatarského národa.

Dodal, že ide o dobrovoľnícky prápor. Chajtarma je ľudový tanec krymských Tatárov.

Podľa ria.ru, 6. 3. 2019

Neonacistov ide zničiť černocho na ich čele

Na čelo jedného z najväčších neonacistických hnutí USA National Socialist Movement (NSM) sa postavil aktivista černocho, ktorý slúbil, že ho zničí zvnútra, píše NBC News.

Podľa dokumentov súdu James Hart Stern chce využiť svoju funkciu aby „podkopal obranu organizácie na súde“.

NSM, ktorá má základňu v Detroite, vrátane ďalších extrémistických zoskupení, je vy-

šetrovaná od roku 2017 kvôli účasti na neonacistickom fakľovom pochode v Charlottesville (12. 8. 2017). Chlapík požiadal, aby súd uznal organizáciu za extrémistickú už predtým, ako sa začne vecné pojednávanie.

Americkí nacisti zorganizovali repetíciu občianskej vojny a určili, že Stern sa stáva vodcom NSM už od januára, čím na vodcovskom poste vymenil Jeffa Schoepa. Dokumenty však neprezrádzajú ako a prečo nastala táto zmena vo vedení.

–r– 1. 3. 2019

Čo píšú iní

■ V Nemecku sa našlo 208 zabitých

Počas vykopávok sa v Arenberskom lese na západe SRN našli pozostatky tiel 208 občanov ZSSR a Poľska, ktorých nacisti zabili koncom vojny.

Konkrétne sa našlo vyše 400 predmetov patriacich 208 Sovietom a Poliakom, ktorí boli v nacistickom Nemecku na nútených prácach. Všetci boli zastrelení v marci 1945. Nájdenými predmetmi boli jedálenské príbory, mince, odev, obuv a knihy.

Podľa ria.ru, 8. 3. 2019

■ Kiska na MDŽ vyzdvihol...

Súčasná hlava štátu Andrej Kiska vo štvrtok 7. 3. na sociálnej sieti informoval, že v prezidentskom paláci prijal desať žien, ktoré pri príležitosti Medzinárodného dňa žien ocenil a poukázal na ich výnimočný prínos.

Vyzdvihol napríklad Hertu Vyšnú, ktorá prežila koncentračný tábor Auschwitz-Birkenau. „Prišla domov ako 13-ročná a čakala na svoju rodinu. Jej rodičia sa však nikdy nevrátili.“ „Mojím najkrajším životným darom je, že som musela prispôbiť obývačku dlhému stolu, aby sa tam zmestila celá moja rodina. Mám dve deti, štyri vnúčatá a jedno pravnúča,“ povedala s dojatím.

HSP, 8. 3. 2019 (výňatok)

■ Na Ukrajine ukradli basreliéf legendárneho rozviedčika

Z hrobovej platne rozviedčika Nikolaja Kuznecova na Cholme slávy vo Ľvove ukradli bronzový basreliéf.

Riaditeľ múzea „Ličakovské kladbišče“ Michail Nagaj spresnil, že z Cholmu slávy sa už kradli veci, nakoľko na memoriiál je voľný prístup.

Nikolaj Kuznecov bol sovietskym rozviedčikom, in memoriam Hrdinom ZSSR. Cez vojnu ako nemecký generál získaval spravodajské informácie na Ukrajine, osobne zlikvidoval niekoľko nemeckých generálov a vysokopostavených činiteľov.

Kuznecov získal údaje o útoku na Kurskom oblúku, o atentáte na Stalina, Roosevelta i Churchilla v Teheráne. Padol v boji s nacionalistami z UPA v dedine Boratin pod Ľvovom v roku 1944.

Podľa vz.ru, 6. 3. 2019

■ Vatikán sprístupní archívy z čias Pia XII.

Vatikán na jar budúceho roku sprístupní svoje archívy z čias 2. sv. vojny a pontifikátu pápeža Pia XII., ktorý bol a je kritizovaný za svoje mlčanie o holokauste.

Rozhodol o tom pápež František, podľa ktorého cirkev sa „dejín nebojí“. Pápež tiež vyjadril nádej, že Vatikán takto prispeje k objektívnemu historickému posúdeniu „skvelých momentov tohto pápeža i okamihov veľkých ťažkostí a ťažkého rozhodovania“.

František spresnil, že tento archív bude bádateľom prístupný od 2. marca 2020.

Teraz.sk, 4. 3. 2019 (výňatok)

■ V Ľvove zlikvidovali Monument slávy

O likvidácii pamätníka sovietskym vojakom úrady rozhodli už v roku 2017, lenže ukázalo sa, že podľa zákona „o dekomunizácii“ tento memoriál nie je symbolom komunistického režimu a teda nemá byť povinne odstránený.

Samospráva však našla východisko – stav monumentu vyhlásila za havarijný, rozobrali ho a niektoré časti je vraj možné presunúť ako exponáty do miestneho „múzea teroru“.

Podľa vz.ru, 3. 3. 2019

■ Pozastavená exhumácia ostatkov diktátora

Madridský sudca pozastavil plánovanú exhumáciu pozostatkov diktátora Francisca Franca z pamätníka v Údolí padlých neďaleko Madridu, ktorú vlni schválila španielska vláda aj parlament. Sudca verdikt zdôvodnil bezpečnostnými rizikami pri otvorení hrobky.

„Proces exhumácie a následného pochovania pozostatkov bude ďalej pokračovať úplne normálne,“ oznámili po výroku sudcu zdroje z vlády. Podľa nich vláda nepovažuje sudcu za kompetentného v tejto záležitosti. V takejto veci môže rozhodnúť podľa nej len najvyšší súd.

Vláda považuje za nedôstojné, aby Franco zostal pochovaný na rovnakom mieste ako 34 000 obetí z oboch táborov občianskej vojny, ktorú svojim pučom v roku 1936 rozpútal. Tri roky jej trvania stáli životy pol milióna ľudí.

Pravda.sk, 26. 2. 2019 (výňatok)

(Pokračovanie na str. 4)

...zabúdať dejiny sa nesmie

Aká je „odpoveď“ vyhľadávачa DARPA Google na dopyt „vraždenie Čechov nemeckými nacistami“?

Výsledok je minimálne na 30 % prekrútený. Uvádza ako Česi vraždili počas odsunu „chudákov“ Nemcov, vlastizradcov a kolaborantov, ktorí rozvrátili ČSR a podľa práva im VŠETKÝM patril trest smrti za vlastizradu, zmiernený dekrétmi pre-

zidenta Beneša s ohľadom na stupeň kolaborácie! Neustály nátlak na pamäť národa je badať aj na cieľenej kampani proti ČSBS a jeho predsedovi Vodičkovi, ktorý si v roku 2016 „dovolil“ vyjadriť mienku väčšinovej populácie ohľadom migračnej krízy počas prejavu v pamätníku Terezín. Je mi úprimne ľúto, že jeho slová boli kritizované hlavne zo strany tých, ktorým členovia mojej rodiny počas okupácie zachraňovali životy.

Podľa nwooo.or, 12. 3. 2019 (výňatok)

Upozornili ste nás

V Búči si pripomenuli „hrdinský“ čin fašistického pilota

Iba náhodou som videl 5. februára na „Dvojke“ správy-hírek v maďarskom jazyku. Redaktor Zoltán Pázman pripravil „Spomienku na miesto“ z dedinky Búč, neďaleko Komárna.

Nuž, na koho si spomínali Búčania? 19. februára 1945 poručík maďarského fašistického letectva Georgy Horváth zostrelil neďaleko obce sovietsky stíhač, no druhý dostal jeho. A tak, aby mali účastníci tejto spomienky predstavu o tomto „hrdinskom“ čine, dvaja piloti uskutočnili prelet nad pamätníkom, ktorý Horváthovi postavili.

Na spomienku sa zúčastnil okrem vojakov v dobových fašistických uniformách aj Horváthov spolubojovník Endré Frankó, príslušník roty Puma, ktorý chodí medzi školákov, aby im

pripomínal svoje „hrdinské“ činy z čias horthyovského Maďarska.

Čo sa to deje? Na Ukrajine oslavujú banderovcov, Orbán vyzýva na uctievanie hrdinov, ktorí bojovali na ruskom fronte po boku nacistov a v Búči si našli tiež svojho hrdinu: pilota Horvátha, ktorý zostrelil osloboditeľa – červenoarmejca. Čo bude nasledovať? Pomenujú po podobných hrdinoch ulice a námestia? Prepíšu učebnice dejepisu?

Kým sa to začne pýtať sa – koná už Generálna prokuratúra SR? Alebo sa ani Rada RTVS ešte nezobudila?

Link na reláciu: <https://www.rtv.s.sk/televizia/archiv/14037/181693#39>

Andrej Blaho

Taliani sa už môžu brániť so zbraňou v ruke

Minister vnútra Matteo Salvini splnil ďalší zo svojich predvolebných sľubov. V stredu 6. 3. 2019 totiž taliansky parlament schválil zákon, ktorý oprávňuje občanov brániť sa vo vlastnom byte alebo v obchode proti vtrielcom všetkými prostriedkami.

V októbri 2018 to Salvini zdôvodnil takto: „Právo občanov na obranu je sväté. Ak niekto vnikne do môjho obydľia, som oprávnený použiť zbraň na vlastnú obranu a na obranu iných osôb a svojho majetku.“

Doposiaľ bola situácia v Ta-

liansku podobná iným európskym štátom. Prepadnutý sa mohol brániť len tým najmiernejším spôsobom. Čo však logicky posilňuje zločinca, ktorý je už zvýhodnený tým, že on si volí cieľ, okamih a spôsob útoku.

Matteo Salvini to formuloval

takto: „Ak mám niekoho v maske meter pred sebou, tak musím podľa doteraz platného zákona zvažovať, či ma naozaj chce napadnúť, či je jeho pištoľ skutočná a jeho nôž naoštreň.“

Zákon v parlamente bol prijatý 373 hlasmi proti 104 hlasom a dvom zdržaniam. A koncom marca bude predložený na prerokovanie a schválenie talianskemu senátu.

Podľa aktualne.cz, 8. 3. 2019

Na Ukrajine majú brigádu so symbolom umrčej lebky

Náčelník generálneho štábu Ukrajiny Viktor Muženko 9. 3. schválil nové symboly brigád pozemných vojsk Ozbrojených síl Ukrajiny, pričom jedna z nich, Čierni Záporožci, získala symbol umrčej lebky s nápisom „Ukrajina alebo smrť“.

Vieme, že druhý takýto prípad v dejinách sa týkal nacistického zväzku vojsk SS, 3. tankovej divízie SS Totenkopf.

Ukrajinský prezident, minister obrany a náčelník generálneho štábu Ukrajiny sú podľa tohto prívrženci nacistických symbolov, ktorí si zrejme myslia, že s takýmito znakmi pozdvihnú bojový duch svojich vojsk.

Možno príde chvíľa, že im čosi vysvetlí medzinárodné organizácie na ochranu ľudských práv.

- r -

Nevyšetrené vojnové zločiny migrantov

Nemecké úrady v posledných rokoch vyšetrovali len malú časť prípadov migrantov, ktorí boli vo svojich domovských krajinách podozriví zo spáchania vojnových zločinov. Informoval o tom 7. 3. nemecký denník Bild.

Podľa jeho zistení sa k nemeckým orgánom od

roku 2014 do začiatku roka 2019 dostalo približne 7000 takýchto indícií, týkajúcich sa migrantov prichádzajúcich do Nemecka. Predmetom vyšetrovania sa však stalo len 129 prípadov, napísala agentúra AP. Pravdivosť informácie potvrdilo aj nemecké ministerstvo vnútra.

HSP, 7. 3. 2019 (výňatok)

Raritka

V USA vedia predpovedať smrť podľa DNA

Americkí vedci vynašli spôsob určenia dĺžky ľudského života. Vraj na to treba analyzovať krv a zistiť niektoré faktory, ako úroveň vzdelania, racionalitu stravovania...

Novú technológiu nazvali Grim Age. Na základe analýzy DNA a ďalších genetických ukazova-

teľov sa stanovuje biologický vek človeka a predpovedá sa dĺžka jeho života.

Daný vynález sa však do masového využitia asi nedostane. Jeho autori hovoria, že asi bude využitelný len na vedecké účely, kde pomôže odhaliť proces starnutia.

- r -

Naša anketa

(Dokončenie zo str. 1)

Václav Homišan, predseda ObIV SZPB, Stará Ľubovňa: – V súčasnej dobe plnej rôznych politických a ekonomických nástrah sa mladá generácia veľmi nehrnie do SZPB. A to aj napriek tomu, že už organizujeme zaujímavé a netriviálne podujatia, že neustále sme v teréne medzi mladými ľuďmi.

Aj keď sa nám podarí niekoho mladého získať na prácu v SZPB, nijako nechcú pracovať vo funkciách SZPB. Budú pomáhať, organizovať podujatia, len im nenúkať žiadnu funkciu, ktorou by ste ich zaviazali k nejakým funkčným povinnostiam. Veď vidia akými ťažkými situáciami prechádzame pri plnení úloh. Myslím si, že to bude generačný problém. To si musíme vyriešiť sami, nikto to za nás nevyrieši.

Božena Repková, predsedníčka ZO SZPB, Martin-Stred: – Nie som vôbec spokojná, základné organizácie majú v priemere nad 60 rokov, ale mladých nemôžeme prijímať, hoci záujem by bol. Viem o čom píšem, sama robím po školách súťaž „Medzníky 2. sv. vojny“. Je potrebné vyriešiť, aby sme mohli zapracovávať už žiakov na základných školách, len je potrebné nastaviť na to nové stanovy. Teraz, na 17. zjazde SZPB bude na to vhodný čas.

Ján Dianiška, podpredseda ObIV SZPB, Košice: – Áno, som spokojný. Ak základné organizácie a oblastný výbor neprístupovali k svojim úlohám formálne, zákonite sa to muselo prejaviť aj na stave členskej základne.

Na ilustráciu ponúkam pár čísel. Pred štyrmi rokmi v rámci našej oblastnej organizácie v Košiciach bol vekový priemer 78 rokov. Od oblastnej konferencie v roku 2015 sme dosiahli rast členskej základne z 535 členov na 620 platiacich členov a to napriek tomu, že nám takmer 200 dlhoročných členov umrelo. Oblastná organizácia mala pred štyrmi rokmi 12 základných organizácií, dnes ich má o štyri viac. Priemerný vek našich členov je 60 rokov, pritom najmladšia základná organizácia má vekový priemer 35 rokov a novozvolená predsedníčka oblastného výboru Monika Gergeľová bude mať 39.

Názory respondentov sa nemusia zhodovať s názorom redakcie a vydavateľa.

Pamätník v Kremničke čaká obnova

Po nedávnej obnove vojnových hrobov v časti mesta Majer sa bansko-bystrická samospráva teraz zameria na Pamätník obetiam fašizmu v Kremničke.

Táto stavba s architektúrou európskeho významu sa v roku 1963 stala národnou kultúrnou pamiatkou a už roky ľuďom pripomína krutú minulosť počtom obetí i charakterom popráv. Jej súčasný stav si vyžaduje dôslednú opravu a areál celkovo údržbu. Podľa hovorkyne primátora Dominiky Mojžišovej je potrebné vytvoriť ochranné pásmo, regulovať prerastené drevíny a prístupový chodník vysadiť nízkou zeleňou.

Mesto má záujem zachovať význam tohto diela, a dalo vypracovať zámer obnovy pamiatky. Chce, aby okolie pamätníka prešlo revitalizáciou, následne plánuje vysadiť novú zeleň podľa pôvodného projektu. Vďaka tomu bude obnovená prvotná kompozícia a vizuálne vnímanie významného architektonicko-výtvarného diela. V ďalších etapách má samospráva v pláne obnoviť aleju či aktualizovať informačnú tabuľu o menách obetí.

Podľa pravda.sk, 7. 3. 2019

Ministerstvo obrany SR odpovedá...

...predsedovi oblastného výboru SZPB v B. Bystrici J. Pacekovi a oblastnému tajomníkovi Š. Dubovickému. V hlavičke listu je uvedené meno Danko Capáková, komunikačný odbor.

„V súvislosti s listom, ktorý ste zaslali ministrom obrany SR Petrovi Gajdošovi, si Vás dovoľujem upozorniť, že gestorom osláv 75. výročia Slovenského národného povstania bude Ministerstvo kultúry SR a v zmysle platného uznesenia vlády zo dňa 6. februára 2019 je tento rezort aj gestorom osláv 100. výročia úmrtia a 140. výročia narodenia gen. Milana Rastislava Štefánika. Informácie, ktorými disponujete, teda nie sú pravdivé. Oslavy Slovenského národného povstania rezort obrany nespája ani s výročím vstupu Slovenskej republiky do NATO, ani s oslavami, ktoré súvisia so Štefánikom. A nemáme ani informácie, že takýto zámer má ministerstvo kultúry. Bližšie informácie Vám rezort kultúry ako gestor spomínaných osláv určite ochotne poskytne.“

S pozdravom (nečitateľný podpis)

(Dokončenie zo str. 2)

Neustrnúť, ďalej sa rozvíjať

Touto myšlienkou sa k účastníkom oblastnej konferencie SZPB v Rožňave 7. 3. 2019 prihovoriť predseda oblastného výboru Norbert Lacko.

Správa oblastného výboru sa k 39-tim prítomným delegátom prihovoriť úspechmi, ktoré organizácia dosiahla a určila smery pre nasledujúce obdobie.

Hlavným úspechom je nárast členskej základne. 17 ZO SZPB má dnes 786 členov, k čomu jednoznačne prispela aj ZO SZPB gen. Viesta v Revúcej, ktorej sa členská základňa rozšírila o 100 členov.

Medzi klady patrí aj spolupráca s miestnymi samosprávami, spolupráca so školami, občianskymi združeniami a spoločenskými organizáciami.

Veľká pozornosť bola venovaná novej kvalite ideového pôsobenia na školskú mládež. Správa pri tom ocenila aktívnu prácu SZPB, vďaka ktorej sa do Metodických pokynov MŠ SR podarilo zapracovať spoluprácu škôl so SZPB pri organizovaní rôznych podujatí.

Správa sa venovala aj odberu odbojárskeho dvojtýždenníka Bojovník, pri čom pripomenula zásadu, že aspoň každý člen výboru ZO SZPB by mal Bojovník odoberať.

Za aktívnu prácu v prospech SZPB boli odmenení siedmi členovia medailami Zväzu a jedna členka „Čestným uznaním“. Za

Štefan Haviar, snímka Emil Matejka

dlhoročnú pomoc a spoluprácu v prospech rozvoja Základnej organizácie SZPB gen. Viesta Revúca predseda ZO Ján Kochan odovzdal pamätne plakety predsedovi SZPB P. Sečkárovi, odchádzajúcemu oblastnému predsedovi N. Lackovi a odchádzajúcej oblastnej tajomníčke Irene Lackovej.

Za predsedu OblV SZPB v Rožňave bol zvolený Juraj Bernár, za podpredsedov J. Kochan a Milan Malček.

Z bardejovského rokovania vzišli štyri komisie

Milým programom a s piesňou na perách pozdravili delegátov oblastnej konferencie SZPB v Bardejove žiačky ZŠ na Wolkerovej ulici v sprievode učiteľky a tajomníčky komisie pre prácu s mládežou Jany Foltovej.

Rokovanie konferencie, ktorej sa zúčastnil ústredný tajomník zväzu Viliam Longauer, prednosta OÚ Miroslav Bujda a predsedníčka JDS v PSK Anna Petričová, otvoril oblastný predseda SZPB Milan Gibel. Ten spolu s V. Longauerom hneď na začiatku odovzdal medailu M. R. Štefánika II. stupňa Artemovi Feckovi a Vasil'ovi Gulovi. Čestné uznanie si prevzali Juraj Pilippi, Ján Rusín, Vasil' Hudák, Ján Paľa a Štefan Dušenka.

Zo správy o činnosti vyplynulo, že bardejovská oblastná organizácia má 711 členov, pričom od ostatnej oblastnej konferencie bolo prijatých 180 no-

vých členov. Organizáciu opustilo 66 členov, z toho 21 priamych účastníkov protifašistického odboja.

Správa konštatovala, že oporou oblasti boli predovšetkým ZO SZPB v Andrejovej, Cigel'ke, Hažline, Hrabskom, Krížoch, Kurove, Lenartove, Snakove, Stebníku, Šarišskom Čiernom a vo Vyšnom Tvarožci. Zaznela vďaka nielen členom týchto obcí, ale aj ich starostom za podporu.

Pri hodnotení prínosu mládeže, školákov i škôlkarov, správa ocenila ich aktívny prístup nielen pri ústredných a miestnych oslavách Dňa víťazstva nad fašizmom, Výročia SNP..., ale aj dosiahnutú úroveň súťaže Medzníky 2. sv. vojny. Poznatky o regionálnom odboji posilnila vlastná publikácia Protifašistický odboj v okrese Bardejov 1944–1945, ktorú už majú všetky miestne základné a stredné školy. K obohateniu vedomostí školákom na-

pomohli aj návštevy pamätných miest: Tokajjika, Kališťa, Ostrého Grúňa a Kláku, sústreďovacieho tábora v Seredi, pamätníkov na Jankovom vŕšku, vo Zvolene, R. Sobote, Slavine...

Predseda kladne zhodnotil aj spoluprácu s odbojarmi z partnerských miest Teplice v ČR a Gorlice v PR.

Diskusia sa niesla v nastoľovaní vnútrozväzových tém, historického vzdelávania mládeže i oceňovania jej práce. Zmysel zapojenia mládeže do protifašistických aktivít vyjadril aj V. Longauer a to vetou: „Aby raz mal kto niešť pochodeň mieru“. Na záver sa poďakoval M. Gibel'ovi a oblastnému tajomníkovi Jánovi Šnyrovi za ich aktívnu a príkladnú prácu.

Novým oblastným predsedom SZPB sa stal Artem Fecko a oblastným tajomníkom Dušan Jaščur. **No a o tom, že Bardejovčania mienia v ďalšom období fungovať naozaj efektívne, dokazujú aj ich ojedinelé oblastné komisie. Na čele komisie pre starostlivosť o členskú základňu bude stáť M. Gibel', pre prácu s učiteľmi, ženami a mládežou A. Petričová, historicko-dokumentačnej Vasil' Gula a komisie na zabezpečovanie nevyhnutných zdrojov Milan Pituch.**

Počas záverečného slova nový oblastný predseda A. Fecko odporučil poslať pozdrav z konferencie priamym účastníkom boja s fašizmom. – AP –

Nové Zámky si držia počet

Delegáti zo šiestich ZO SZPB pri oblastnom výbere v Nových Zámkoch hodnotili prácu za uplynulé obdobie 1. marca 2019 v KD v Hurbanove. Rokovanie sa nieslo za účasti ústredného tajomníka SZPB Viliama Longauera, člena predsedníctva ÚR SZPB Jozefa Havla, člena ÚR SZPB Jána Hamara, podpredsedu NSK Igora Édera, primátora mesta Hurbanovo Petra Závodského a predstaviteľa Klubu generálov SR genpor. Petra Vojteka.

Oblastný predseda Jozef Marunič v správe zhodnotil prácu základných organizácií od ostatnej oblastnej konferencie. Konštatoval, že prijaté uznesenia boli splnené. Osobitne kladne zhodnotil spoluprácu so základnými a strednými školami pri zabezpečovaní kultúrneho programu na pietnych podujatiach, pri organizovaní besied s potomkami priamych účastníkov protifašistického odboja, pri besedách

o holokauste, o SNP a poslaní SZPB. Aktívnych žiakov potom oblastný výbor pozýva na ústredné oslavy Výročia SNP, Dni hrdinov KDO na Dukle...

Nespokojnosť správa vyjadrila s úrovňou organizácie vedomostnej súťaže Medzníky 2. sv. vojny a tiež s úrovňou odberu dvojtýždenníka Bojovník a ročeniek odbojárov.

Naopak pozitívne bola zhodnotená starostlivosť o členskú základňu. Od minulého zjazdu sa početný stav členov oblasti nezmenil, čomu však napomohla nová organizácia v Rastislaviciach s 23 členmi. Trend omladzovania členskej základne sa nedarí nastoliť.

Diskusia sa vyjadrovala k plateniu členských príspevkov, k rozširovaniu členskej základne, k nezáujmu mladých ľudí o členstvo v SZPB a k vnútropolitickému situácii v SR.

Oblastná konferencia si zvolila nové predsedníctvo, predsedom bol znovu zvolený Jozef Marunič a tajomníkom sa stal Alexander Mezei. – JM –

■ Zbúrat' Tisov dom?

Zbúrat', predať alebo zriadiť múzeum? Samospráva v Bytči hľadá riešenie, čo s rodným domom vojnového zločincina Jozefa Tisa, vlastní v ňom polovicu. O kúpu obecného podielu sa už dlhšie snaží jeho druhý majiteľ Slovenský dejepisný spolok, ktorý v dome drží Tisovu pamätnú izbu. Aktivista Peter Weisenbacher si myslí, že najlepšie by bolo budovu zbúrat'. Aby sa vyhlo tomu, že sa stane pútnickým miestom extrémistov.

Dom podľa správcu Pavla Demjaniča funguje od roku 1996 ako múzeum. Vraj sa tam nachádza pamätná izba s pôvodným nábytkom a Tisove osobné veci. „Verejnost' sa tam dostane po dohode vopred. Novinárov tam však nepúšťam,“ odmietol nás po otázke, či môžeme nahliadnuť dnu. Pravda.sk, 25. 2. 2019 (krátené)

■ Veteránovi odmietli dávkky, že „nebojoval“

Prokuratúra mesta Miass v Čeljabinskej oblasti preveruje správu Penzijného fondu Ruska za to, že odmietla 87-ročnému vojnovému veteránovi vyplatiť jednorazovú dávku 10 tisíc rubľov, ktorá bola priznaná vojnovým veteránom k 73. výročiu Dňa víťazstva, so zdôvodnením, že „nebojoval“. Prokuratúra ustanovila, že je účastníkom vojny, nakoľko sa zúčastnil bojových operácií likvidujúcich nacionalistické podzemie na západnej Ukrajine v zostave vojenských útvarov v roku 1951, čím mu náležia sociálne dávky podľa zákonov RF podľa článku „O veteránoch“. Podľa vz.ru, 25. 2. 2019

■ Prečo sú USA koloniálnou ríšou?

Novinár britského listu The Guardian Daniel Immerwahr uvažuje nad tým, prečo sa občanom USA páči, keď je ich štát predstavovaný ako republika, kým krajina bola mnoho desaťročí impériom so svojimi kolóniami.

Immerwahr upriamil pozornosť na „Veľké spojené štáty“, ako sa nazývali na prelome 19. a 20. storočia. K základnému „kontinentálnemu územiu“ treba prirátat' aj množstvo iných území, kontrolovaných USA – Portoriko, Guam, Samoa, Britské panenské ostrovy (predtým Virginské ostrovy), Severné Mariány atď.

„V skutočnosti, mnohí ľudia dokonca ani nevedia, že máme zámorské panstvá. Sú presvedčení, že ríše majú len cudzinci, takí ako Briti. Američania niekedy prichádzajú do úžasu, keď počujú, že my sme tiež ríša,“ uvádza Immerwahr citát z vládnej správy USA z čias 2. sv. vojny.

Pozornosť upriamil aj na hospodársku expanziu Spojených štátov po skončení 2. sv. vojny. „Kritici v Európe pociťovali, že kontinent zaplavuje americká komercia. Dnes, keď svetový biznis operuje dolármi a reštaurácie McDonalds sú vo vyše sto štátoch, začína byť zrejmé, že mali dôvod na takéto vyhlásenia,“ vysvetlil autor textu.

Okrem toho existovali aj vojenské intervencie, upriamuje pozornosť Immerwahr. Z najznámejších spomeňme Kóreu, Vietnam, Irak, Afganistan, ale boli aj menej viditeľné operácie.

„Od roku 1947 boli ozbrojené sily USA vyslané za hranice na účasť v konfliktoch 211 krát a to do 67 štátov. Ak chcete, nazývajte to mierotvorstvom, ak nie, nazývajte to imperializmom. Lenže tento štát nebol zjavne skromný a strkal svoje ruky kam sa mu zažiadalo,“ pomenáva autor. Vz.ru, 18. 2. 2019 (výňatok)

V Starej Ľubovni bilancovali

Rokovania oblastnej konferencie sa 23. februára zúčastnili tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer, poslanec PSK Peter Sokol, predseda okresnej organizácie JDS Ján Barilla a riaditeľka Ľubovnianskej knižnice Elena Vranovská.

Po hymne SR pozdravila účastníkov konferencie básňou delegátka Mária Zelená a vojenskými piesňami z obdobia SNP členovia FS Barvinok z Kamienky za hudobného sprievodu riaditeľa Ľubovnianskeho osvetového strediska Martina Karaša.

V správe predseda OblV SZPB Václav Homišan komplexne posúdil prácu celej oblastnej organizácie, objektívne a kriticky zhodnotil splnenie programového zamerania SZPB, činnosť orgánov oblastnej organizácie a zároveň načrtnol postup na najbližšie štyri roky. „OblV SZPB si zachoval kontinuitu s minulosťou a v súčasnosti je v okrese Stará Ľubovňa medzi prvými v rade občianskych združení, stojacom historicky jednoznačne na ideách antifašizmu... Dlhodobo máme čestné, akceptované a dnes nespochybniteľne stabilné miesto v spoločenských štruktúrach okresu. Toto miesto sme si však vydobyli vlastnou autoritou,“ povedal V. Homišan.

Spomenul, že určite tomu napomohlo vykonaných „5–6 každoročných prednášok a besied v základných a stredných školách k 2. sv. vojne a SNP. Najviac sa tejto otáz-

ke venoval oblastný podpredseda a predseda HDK Ladislav Šlachťovský s lektormi HDK a (dnes už nebohá) tajomníčka OblV SZPB a zároveň predsedníčka KUŽaM Anna Majchrovičová“.

Predseda Homišan sa pochvalne vyjadril aj k priebehu výročných členských schôdzí ZO SZPB, na ktorých bolo prijatých 47 nových členov, čo je vyše 10 % členskej základne v oblasti.

Kritikou do vlastných radov boli slová, že „...sa nepodarilo zvýšiť odber vzárovej tlačie Bojovníka a ročeniek odbojárov a nachádzať možnosti ich rozširovania a efektívnejšieho využívania v práci so školami“.

V hodnotenom období sa oblasti nepodarilo udržať pri živote ZO SZPB v Plavči, konferencia túto organizáciu zrušila.

V diskusií sa hovorilo o smeroch zlepšovania práce s najmladšou generáciou, o spolupráci so štátnou správou a samosprávou, občianskymi združeniami, politickými stranami a školami.

Pred voľbami nových orgánov odovzdal V. Longauer medaile a ďakovné listy vyznamenaným delegátom. Tie dostali aj odchádzajúci funkcionári.

Vo funkcii predsedu OblV SZPB bol potvrdený súčasný predseda Václav Homišan a tajomníčkou bola potvrdená Anna Melicherová. Za podpredsedov OblV SZPB boli zvolení Peter Herko a Peter Kober. – VH –

Správa zo Svidníka

Vo štvrtok 28. februára 2019 sa vo Svidníku konala Oblastná konferencia SZPB, na ktorú bol delegovaný tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer. Pred jej začatím si prítomní uctili pamiatku arm. gen. Ludvíka Svobodu položením kytice kvetov k jeho soche v centre mesta.

Na konferencii sa z pozvaných 50 delegátov zúčastnilo 43 delegátov. Oblastný predseda Jozef Rodák sa v správe poďakoval členom a oblastným funkcionárom, ktorí sa zaslúžili o to, že vo Svidníku sa vie nielen

o odbojároch, ale aj o ich zásluhnej práci.

V diskusií okrem delegátov vystúpil aj V. Longauer, ktorý zhodnotil doterajšiu prácu oblastného výboru a vyzdvihol úroveň pripravenosti konferencie.

Oblastná konferencia potvrdila vo funkcii predsedu Jozefa Rodáka a keďže funkcie oblastného tajomníka sa vzdal Mikuláš Žižák, za nového bol predsedníctvom na návrh predsedu zvolený Jozef Žižák.

Pred záverom konferencie bol medailou M. R. Štefánika vyznamenaný za svoju prácu dlhoročný člen SZPB a bývalý predseda oblastnej HDK Ján Grega. Jozef Žižák

Miesto pre...

Jozefa Cerovského
predsedu OblV SZPB Lučenec

Oblastná organizácia SZPB Lučenec má 538 členov. Tvoria ju 24 základných organizácií pôsobiacich v okresoch Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš. Od roku 2015 došlo k nárastu členskej základne o 78 členov. Žiaľ, ubúdajú priami účastníci odboja, už ich majú len päť. Sú však pripútaní na lôžko.

Čím sa zaoberáte v tomto období?

– Oblastnou konferenciou vyvrcholilo naše úsilie o personálnu obnovu časti funkcionárov, najmä z vekových dôvodov a zhoršenia zdravotného stavu. Bolo ich nutné nahradiť vhodnými, schopnými a najmä takými, ktorí tie funkcie aj chcú vykonávať.

Aký je momentálne váš najväčší úspech a čo sa vám nedarí?

– Počas štyroch rokov sme zaktivizovali prácu našich základných organizácií. Zvlášť pozitívne hodnotím oživenie základných organizácií v Tomášovciach, Kalinove a Uderinej, ktoré boli pred zánikom. V roku 2017 sme prijali 72 nových členov. Pochvala patrí najmä Uderinej, kde ich prijali 34.

Oceňujem, že mladí ľudia (školáci) sa vo väčšom množstve v poslednom období zúčastňujú na našich spomienkových podujatiach. Obohacujú nám ich aj kultúrnym programom a svojou účasťou zväčša pritiaľnu aj rodičov, ktorí prídu mnohokrát len kvôli svojim deťom.

Neprišlo to samo. Zaktivizovali sme školy a presunuli začiatky otvárania podujatí na školský čas. Ako príklad môžem uviesť, že tohtoročné kladenie vencov bolo o 13-tej hodine a nie o 15-tej ako bolo vlni. Primátorka v spolupráci so školami skoordinovala účasť tak, že na spomienkových podujatiach sa školy striedajú.

Nepodarilo sa mi osobne zúčastniť sa všetkých výročných rokovaní a podujatí ZO SZPB, najmä z dôvodu prekryvania termínov. Členských schôdzí, ktoré sa uskutočnili bez zástupcov oblastného výboru, však bolo počas štyroch rokov menej ako desať.

Čo by ste potrebovali na zefektívnenie práce od XVII. zjazdu SZPB?

– Ďalšie ovplyvnenie spoločenského povedomia a rešpektovania SZPB a jeho miesta pri výchove mládeže. Najmä pravdivým pripomínaním si osudov tých, ktorí sa nebáli postaviť na odpor proti nemeckým nacistom a fašistom a zaslúžili sa o to, že dnes môžeme žiť v mieri.

Som za zachovanie súčasného postupu prijímania nových členov po dosiahnutí plnoletosti (po dovŕšení 18 rokov).

Jozefa Maruniča
predsedu OblV SZPB Nové Zámky

Dvestosedemdesiatšesť členú Oblastnú organizáciu SZPB Nové Zámky tvorí 6 základných organizácií. Združuje členov z okresov Nové Zámky a Komárno. Pri OblV SZPB pracuje spevácka skupina Nádej, ktorá ich úspešne reprezentuje na rôznych podujatiach.

Čím sa zaoberáte v tomto období?

– Vyhodnocujeme a spracúvame podnety z oblastnej konferencie, na ktorej sme rozhodli o prioritách na nasledujúce obdobie:

- Venovať sa omladzovaniu členskej základne.
- Pomáhať starším a imobilným členom.

Aký je momentálne váš najväčší úspech a čo sa vám nedarí?

– Oblastný výbor je úspešným organizátorom osláv oslobodenia v Štúrove na cintoríne, kde je pochovaných vyše 5 250 sovietskych vojakov a pri pamätníku v obci Kamenín, dejisku najväčšej tankovej bitky na území Slovenska. Už tradične sa ich zúčastňujú priami potomkovia veliteľa tanku majora Machmutova, ktorý bojoval priamo v Kameníne a pravnci priameho účastníka bojov pri oslobodzovaní nášho regiónu Borisova. Ich prítomnosť využívame pri organizovaní besied na školách, ktoré sa stretávajú s veľkým záujmom.

Darí sa nám v spolupráci so ZŠ a SŠ zabezpečovať účasť žiakov na našich podujatiach. Napríklad v Komjaticiach sa na pietnom akte zúčastňuje vyše 220 žiakov. Účasť z iných škôl je tiež dobrá. Darí sa nám aj spolupráca s primátormi miest a starostami obcí, v ktorých pôsobia naše ZO SZPB. Veľmi dobrá spolupráca je aj s MEASZ-om v Maďarsku.

Nedarí sa nám omladzovať členskú základňu, zlepšiť odber Bojovníka a ročeniek odbojárov a značné rezervy máme pri organizovaní súťaže Medzníky 2. sv. vojny. Problémom je aj výber členských príspevkov od starších a chorých členov.

Čo by ste potrebovali na zefektívnenie práce od XVII. zjazdu SZPB?

– Vzhľadom na to, že starší členovia majú niekedy problém zaplatiť členské a podľa Stanov v článku II. bod 5c – členstvo zaniká neplatením členských príspevkov viac ako 2 roky – navrhujeme tento bod v nových Stanovách vypustiť.

Vladimír Dobrovič

Človek musí mravnosť potvrdzovať každým svojim činom. Arnošt Lustig

Najvyššiu koncentráciu protifašistických organizácií má asi okres Brezno

(Dokončenie zo str. 1)

Smutným údajom je, že Brezňania majú „už len 10 členov, priamych účastníkov SNP a bojov 2. sv. vojny (8 partizánov a 2 vojakov)“.

Nevidané?

Pri hodnotení tém vnútrozväzového života zaznela informácia o jednom málo vídanom fakte. Je ním existencia oblastnej „Spravodaja“, prostredníctvom ktorého sú zverejňované základné informácie o plánoch, úlohách a činnosti oblastnej organizácie. Ak ho miestne ZO SZPB využívajú aj na informovanie imobilných členov, potom títo určite majú aspoň dvakrát ročne zabezpečený prístup aktuálnych informácií.

Ďalší povzbudivými slovami predsedu Demiana bolo konštatovanie, že „príjmy našej oblastnej organizácie sa za ostatné tri roky zvýšili o niekoľko tisíc eur... Materiálno-technické a personálne zabezpečenie činnosti oblastnej organizácie považujeme vďaka bezproblémovému financovaniu z ústrednej rady nášho zväzu za veľmi dobré“.

Regionálne a iné oslavy

Čím sa Brezňania naozaj môžu pochváliť, tak to sú ich novozaložené regionálne oslavy Výročia SNP v areáli pamätníka 2. čs. paradesanter brigády v ZSSR na Krpáčove. Vždy sa ich zúčastňuje vyše 600 ľudí a asi 100 účinkujúcich.

Cenná je tu spolupráca a podpora mesta Brezna, niektorých obcí, osobitne Dolnej Lehoty, Regionálneho združenia miest a obcí Horehronia a Stredného Rudohoria, Múzea SNP...

V súvislosti s oslavami i tentoraz boli v správe o činnosti kritizované „zdĺhavé a hlavne pri starších návštevníkoch až nedôstojné“ prehliadky pri ústredných oslavách Výročia SNP v B. Bystrici. Správa pri tom ostro konštatovala, že „členovia SZPB tam chodia oslavovať SNP a nie ohrozovali našich vrcholných predstaviteľov! A tak by sa k nám mali aj bezpečnostné zložky tohto štátu správať.“ (Ak by to bolo v poriadku, tak správa by asi nehovorila o „tomto“ štáte, ale o „našom“ štáte.)

Vzdelávanie mládeže

Tri úspešné roky má za sebou aj vedomostná súťaž školskej mládeže Medzníky 2. sv. vojny. Naposledy sa do nej zapojilo 11 družstiev, sú však aj nezapojené školy. Oblastná organizácia preto pracuje na efektívnejšej pro-

pagácii súťaže, do čoho chce zapojiť aj regionálnych partnerov.

Nadregionálne aktivity

Ide tu o podujatia, ktoré organizujú jednotlivé ZO SZPB, lenže vedomosť o nich už prekročila hranice regiónu. Správa spomenula: Lyžiarsky prechod k výročiu oslobodenia mesta Brezna (ZO SZPB Brezno č. 2); Turistický prechod k Výročiu SNP (ZO SZPB Č. Balog); Turistický pochod Clementisovou cestou (ZO SZPB Pohorelá); Výstup na Veľký bok (ZO SZPB Heľpa) a Výstup na Chabenec (ZO SZPB Jasenie).

Diskusia

Zapojilo sa do nej viacero delegátov, pričom jeden požadoval vysvetliť istú finančnú otázku, ďalší hovoril o Stanovách SZPB, že neaktívnych netreba „držať“ v členstve až dva roky, tretí otvorene kritizoval fašizmus na Ukrajine...

K Stanovám SZPB sa vyjadril aj Ivan Ištván. Konkrétne k článku, v ktorom sa hovorí, že predsedníctvo ÚR SZPB reaguje na zahraničnú a vnútorpolitickú situáciu. A riekol, že nepočul, nečítal stanovisko, akú máme situáciu, aký postoj k tomu zastáva náš Zväz... Ďalej skonštatoval, že dnes sa nikde nehovorí ani o tom, či „sme za mier, či za vojnu“?

Vo vystúpení predsedu SZPB Pavla Sečkára zaznelo ocenenie práce oblastnej organizácie a členov jednotlivých výborov, keď predtým odovzdali medaily M. R. Štefánika II. a III. stupňa Jozefovi Matúšovi a Milanovi Kováčikovi.

Aký má názor na priebeh diskusie však naznačili už jeho prvé slová: „Diskusia sa ubera smerom, čo všetko sa deje, mne nej som počul, čo máme robiť... Kto čítal ostatnú ročenku, ten vie, čo sa nám podarilo.“

V ďalšom pomenoval dve dôležité vnútrozväzové rozhodnutia, ktoré pomáhajú udržať SZPB pri živote. Prvým je rok 2000, v ktorom sa SZPB z hľadiska členstva otvoril protifašistickej verejnosti a druhým môže byť nadchádzajúci XVII. zjazd SZPB, ktorý azda schváli, „že sa budú môcť zakladať aj kluby mladých priateľov zväzu, ktorí nedovŕšili 18 rokov,“ riekol a dodal, že tých budeme pripravovať a na vstup do SZPB.

V ďalšom P. Sečkár informoval delegátov aj o iných otázkach, ktoré musí zjadz vyriešiť.

Vladimír Mikunda

Čo sme si vzali zo stretnutia s vojnovým veteránom?

Dňa 22. februára 2019 sa naša škola ponorila do histórie spolu s Vladimírom Strmeňom, ktorý bol priamym účastníkom SNP.

Všetky príbehy, ktoré nám porozprával, sa udiali keď mal len 17 rokov. Z jeho života pred narukovaním sme sa dozvedeli, že ako 3-ročný prišiel o otca a matka bola nútená dať ho na sedem rokov na výchovu do sirotčiny v Radvani, kde objavil aj svoj talent k hudbe.

Už počas školských rokov pán Strmeň so svojimi spolužiakmi počíval prichádzajúcu vojnu. Spomenul nám napríklad plynové komory, do ktorých museli ísť s nasadenými plynovými maskami a hodinu v nich vydržať, rôzne poplachy a veľmi dlhé výpravy v akomkoľvek počasi každé 2 týždne.

Neskôr 12. septembra 1942 narukoval do armády do armádnej kapely. V tento deň si môžeme pripomenúť falošné bombardovanie v Banskej Bystrici a veľkú paniku a krik v meste počas radvanského jarmoku.

Vladimírovi bola pridelená trúba.

Vraj patríme k najlepším

Dňa 14. 1. 2019 sa zišli na výročné rokovanie členovia ZO SZPB v Bojnícach. Hostami schôdze boli zástupca primátora Bojníc Jozef Hatvani a predseda Oblastného výboru SZPB Ján Žiak.

Schôzdu viedol podpredseda Dušan Prievalský, Správa o činnosti predniesol predseda Mikuláš Krascsenies. Posudzované obdobie, osobitne rok 2018, hodnotil ako významný a úspešný.

Veľkým úspechom bolo získanie 9 nových členov. Takisto sa nám daria tematicko-spomienkové podujatia. Ročne usporiadame štyri vlastné akcie. Úspešní sme aj pri spolupráci so samosprávou a štátnou správou. Predseda tu nezabudol poďakovať za finančnú podporu od mesta Bojnica. Ján Žiak tiež kladne zhodnotil a poďakoval sa za prácu ZO SZPB i našmu výboru. Zaradil nás medzi najlepšie kolektívy v oblastnej organizácii Prievidza. Podobné stanovisko vyslovil aj J. Hatvani.

Na záver sme si všetci posedeli pri hudbe a rozhovorech.

- MK -

tam odoperovali bojovníkom zo zákopov.

Ani nie po dvoch týždňoch od zranenia ho lekári pre nedostatok kapacity prepustili a on odišiel do hôr opäť bojovať. Nemci sa dozvedeli o spolupráci obyvateľov horských osád s partizánmi a začali plieniť Staré Hory, Donovaly a okolité osady.

Partizáni zanechali v horách aj zhodené letáky, na ktorých boli priestupky pre partizánov, ktorí sa týmito mohli preukázať nemeckým hliadkam pri návrate domov. Namiesto pokojného návratu domov však skončili v masových hroboch v Kremničke, alebo boli spálení v Nemeckej.

Od novembra 1944 bol pán Strmeň pričlenený k sovietskej jednotke Pomstiteľ. Mali za úlohu zabrániť presunu vojenských prostriedkov medzi mestami Banská Bystrica a Ružomberok. Prepádali nemecké vojská, vyhadzovali mosty, stavali zátarasy. Ničenie horských osád nemeckými vojskami neustupovalo.

Stretnutie s vojnovým veteránom

Práve na sviatok zamilovaných zavítali medzi žiakov ZŠ vo Veľkom Bieli bývalý partizán v SNP Karol Kuna. Jeho obdivuhodné rozprávanie o skutočnostiach pred vznikom 2. sv. vojny, počas nej, vrátane osobných zážitkov prikovalo deti na stoličky v kultúrnom dome.

Ticho sa dalo kráčať. Deti mu viseli na perách a hoci

Napríklad vo februári 1945 bola naplánovaná výprava na vypálenie Starých Hôr. Našťastie sa ich plán odhalil a väčšina nemeckej armády bola na mieste postrieľaná. Nemci sa však pomstili zabíjaním 28. marca v Priechode, Kališti, Balážoch, Španej Doline, Starých Horách a Richtárovej.

Boli neskutočne krutí, dokonca podpálili rodičovský dom pána Strmeňa a jeho matku aj s bratom hodili do horiaceho domu kvôli tomu, že pomáha partizánom. Mali šťastie, lebo vyšli zadným vchodom domu a ukryli sa vo dvore pri susedoch.

Deň nato dostala partizánska jednotka rozkaz, aby opustila starohorské lesy a následne pochodovala cez front. Cesta bola veľmi zložitá a prišli o nemalé množstvo vojakov. Na hore Chabenec ich zastihla mŕtvota fujavica, prežili len vďaka sŕdnosti. Po tom, ako prešli frontom, bol pán Strmeň pridelený k armáde generála L. Svobodu v Parížovciach, dnes už zaniknutej obci. Veliteľia ho vybrali a presunuli do Banskej Bystrice a vytvorili prvú československú posádku. Jej hlavná úloha bola dozerať na pokojný priebeh udalostí.

Nakoniec z vojny a jej priebehu si odniesol množstvo skúseností, dostal aj množstvo významných za svoju odvahu. Nám odovzdal tieto hrôzostrašné spomienky a priblížil nám obdobie 2. sv. vojny nielen z pohľadu historikov, ale popísal nám prežitú udalosť na vlastnej koži.

Ďakujeme za toto stretnutie, ktoré v nás zanechalo hlboký dojem a dúfame, že sme sa nevideli poslednýkrát.

Nikola Klubovec 1.B, snímka Matej Bartolomej Lietava 1.A

Lenka Bognárová, učiteľka v ZŠ Veľký Biel

Významný deň v kronike našej obce

V Dobrej Nive sme si 8. marca pripomenuli 74. výročie oslobodenia obce spod fašistickej nadvlády.

Za prítomnosti starostu Milana Jakubika sme začali slávnostnou schôdzou ZO SZPB. Po prihovore predsedu Jána Slosiarika a informáciách z oblastnej konferencie SZPB vo Zvolene sme gratulovali k 90-tinám dlhoročnému členovi a bývalému predsedovi Jánovi Paulínymu. Tento deň mu bude pripomínať Ďakovný list ÚR SZPB. Ďalšie gratulácie sme venovali jubilantke Zuzane Schmidtovej.

Po schôdzi nasledoval pietny akt položenia venca k po-

Pracujeme, hodnotíme, oceňujeme

Členovia ZO SZPB Košice-Juh privítali na svojom výročnom rokovaní 14. februára minulého predsedu OblV SZPB Jána Dianišku a členku jeho predsedníctva Magdu Harčarikovú.

Predseda Dušan Rybanský v správe konštatoval, že máme už len 13 členov, ktorí na vlastnej koži zažili hrôzy vojny. Najstarším je 97-ročný Tibor Figuš.

Od decembra 2017 sme prijali 16 nových členov a ku koncu minulého roka mala naša ZO SZPB 103 členov. Je to aj zásluhou systematickej práce výboru, ktorý sa v roku 2018 zišiel 11-krát.

Aj na toto výročné rokovanie výbor pripravil prezentáciu našej doterajšej práce na vystavených paneloch. Napríklad v dvojtyždenniku Bojovník sme mali uverejnených 11 článkov a fotografií, propagujeme sa aj v spravodajcovi MČ Jazero JAZERČAN a v informačnom spravodajcovi MČ Juh JUŽAN. Zaslúžili sa o to naši dopisovatelia Jozef Lipták, Mária Tomášová, Andrea Gajdošová a Dušan Rybanský.

Správa konštatovala, že naši členovia sa pravidelne zúčastňo-

vali rôznych akcií organizovaných

oblastným výborom, mestom a miestnymi spoločenskými organizáciami. Potešujúce je, že sme prehľadli spoluprácu s MČ Košice-Juh. Na spoločne organizované akcie nám MČ Jazero i MČ Juh poskytli príspevok. Naše akcie nám finančne podporila aj spoločnosť Solarklima, s.r.o.

Naša ZO SZPB neustále kladie veľký dôraz na pôsobenie na mladú generáciu a jej vlasteneckú výchovu. Usporadúvame besedy na stredných školách, na ktorých študentom v rámci hodín dejepisu a vlastivedy ozrejmujeme dejinné udalosti. Prednášajúcim tu býva Miroko Liba.

Pre najaktívnejších stredoškolských sme zorganizovali autobusový zájazd na Duklu pri príležitosti osláv 74. výročia Dňa hrdinov Karpatko-duklianskej operácie. Priamo na mieste tak získali autentické poznatky o bo-

jucho na Dukle, v Údolí smrti... Študenti sa tu odfotili s predsedom vlády P. Pellegrinom. V máji 2018 sme zorganizovali športové hry, do ktorých sa zapojilo takmer 40 členov a rodinných príslušníkov a v septembri sme zorganizovali 2. ročník volejbalového turnaja.

Na tomto výročnom rokovaní boli ocenení jubilanti a aktívni členovia: Zdenka Kolesová, Andrej Pindroch, Ján Kočán, Jaroslav Hlinka, Viera Uhlárová, Ján Kaňuk a Daniela Ferenčíková. Minulý rok v júni bola Cenou MČ Košice-Juh ocenená naša

dlhoročná aktívna členka Viera Záhorčáková. Ako učiteľka sa vo svojom voľnom čase venovala deťom, viedla záujmové krúžky, navštevovala s nimi pamätné miesta, organizovala besedy s účastníkmi odboja.

Hodnota V. Záhorčákovy spočíva aj v tom, že konsolidovala prácu v oblastnej organizácii aj zúčastňovaním malých ZO SZPB do väčších, čím sa ich činnosť výrazne zaktívizovala. Za obetavnú prácu ju ÚR SZPB v septembri 2018 vyznamenala medailou M. R. Štefánika III. stupňa.

Na čele nového výboru bude opätovne stáť Dušan Rybanský.

- DR -

Účastníci turnaja si v tento deň utčili pamiatku padlých položením kvetín a vencov pri pomníku padlých v 1. a 2. sv. vojne. Slávnostného aktu sa zúčastnila aj delegácia OblV SZPB v Starej Ľubovni na čele s predsedom plk. v.v. Václavom Homišanom, ktorý vyzdvihol odvahu a hrdinstvo padlých vojakov za krajšie, mierové a šťastné Slovensko.

Po skončení turnaja účastníci si už tradične pobesedovali a povymiechali si skúsenosti zo života športu, ale aj z iných oblastí života pri spoločnom posedení a vyhodnotení turnaja.

Ján Foltvarský, člen KRK OblV SZPB Stará Ľubovňa

Jozef Pupaľa

Volejbalový turnaj k oslobodeniu Kamienky

Posledný januárový a prvý februárový víkend sa tradične konajú oslavy oslobodenia obce od fašistickej poroby. Aj v tomto roku sa na jeho počesť uskutočnil už 48. ročník volejbalového turnaja.

Zúčastnilo sa ho 8 mužských a 4 ženské družstiev z obyvateľov Kamienky, alebo pochádzajúcich z Kamienky. V nedeľu sa za účasti mužského a ženského družstva z družobnej obce Kamionka-Vieľka z Poľskej republiky pokračovalo volejbalovým turnajom Družba.

X. ročník Memoriálu maršala Malinovského v Tornali

Deň pred 75. výročím oslobodenia mesta Tornala vojskami 2. ÚF (18. 12.) usporiadala ZO SZPB maršala R. J. Malinovského za podpory riaditeľa reedukačného ústavu Petra Tótha jubilejný X. ročník rovnomenného memoriálu.

Maršal Malinovský mal v tomto meste svoj štáb od 20. 12. 1944 do 15. 1. 1945, čím sa Tornala stala na 26 dní „hlavným mestom“ oslobodzovacích bojov na strednom Slovensku a na východe Maďarska.

Jubilejný ročník bol „ochudobnený“ o súťažiaci družstvá Gymnázia Tornala s obidvomi vyučovacími jazykmi z dôvodu zániku tejto školy. V ostatných rokoch zaštartovali aj tri družstvá. Nakoniec tu zúčastnilo 6 trojčlenných družstiev. Stredná odborná škola postavila 3 družstvá a po jednom ZŠ Maďarská, ZŠ Slovenská a Reedukačný ústav v Tornali.

Strieľalo sa zo vzduchoviek na 10 metrov vzdialený terč. Na prvom mieste skončilo družstvo SOŠ „A“ Tornala v zložení E. Rusz, D. Krištof a D. Pusztai. Druhé sa umiestnilo družstvo ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským Tornala a na treťom mieste skončilo družstvo SOŠ Tornala „B“.

No a keďže tohto roku sa dievčatá nenachádzali v žiadnom družstve, súťaž jednotlivcov bola vyhodnotená len medzi chlapcami. Víťazom sa stal súťažiaci zo SOŠ Tornala D. Pusztai.

Víťazné družstvo získalo putovný pohár a všetky družstvá a jednotlivci na prvých troch miestach vecné upomienkové dary.

Podujatie tradične zorganizovali Alexander Bocko, Štefan Puškáš a predseda ZO SZPB maršala R. J. Malinovského v Tornali Marián Zelina, ktorý zabezpečil potrebný materiál, ceny a suveníry na „poľovnícky guláš“.

MDŽ s umeleckým darčekom

„Naše ženy sú vzdelané, podávajú maximálne pracovné výkony a okrem toho vytvárajú aj pevné rodinné zázemie,“ uviedla na spoločnom stretnutí členka ZO SZPB v Starej Ľubovni pri príležitosti MDŽ ich predsedníčka Edita Oláhová.

Oblastný predseda SZPB Václav Homišan k tomu dodal, že ženy sú aj pracovité, trpezlivé, starostlivé, obetavé, láskavé, milujúce a odpúšťajúce. Zdôraznil, ako verí, že také sú v očiach detí a všetkých mužov a manželov.

Na stretnutie prišiel štátny tajomník MO SR Marián Saloň, prednosta OÚ Peter Sokol, viceprimátor a riaditeľ nemocnice Peter Bizovský a riaditeľ Ľubovnianskeho osvetového strediska Martin Karaš.

Boli tam aj žiaci ZUŠ Jána Melkoviča, ktorí pod vedením učiteľky Márie Budzákovej uvili pestrý hudobno-literárny darček plný lásky a nehy.

Ko gratulantom sa pridali aj hostia a odovzdali ženám červené karafiáty. P. Bizovský musel odpovedať na zvedavé otázky ohľadne čakacích dób v ambulanciách lekárov-spezialistov. M. Karaš k tomu pridal informáciu o ambícii S. Ľubovne stať sa hlavným mestom kultúry.

- EO -

Ako si spomína na cetunský boj manželka Miloša Uhra?

Oblasť Bielych Karpát mala pre nemeckú armádu strategický význam. Snažili sa tade preklesnúť ústupové cesty na Moravu. A tak proti oddielu Hurban nasadili špeciálnu protipartizánsku jednotku Abwehrgruppe 218 s krycím názvom Edelweiss, organizačne začlenenú do štábu okupovaných vojsk na Slovensku. Jej veliteľom bol nacistický spravodajský dôstojník barón mjr. Thun-Hohenstein. Mala špeciálny slovenský oddiel, ktorému velil kpt. Ladislav Nižňanský.

26. februára 1945 jednotka Edelweiss postupovala na Cetunu cez lubinské kopanice. Zastavili sa U Pastorkov pod vrchom Roh, zobrali gazdu Haruštáka, prešli Škulcovom, kde zaistili zásobovačov partizánskeho oddielu Hurban Milana Marečka, Mateja Šidlu a ďalších chlapov. Prišli do Cetuny a začali terorizovať obyvateľstvo.

Pri 50. výročí SNP sme zaznamenali rozhovor s manželkou partizánskeho veliteľa Miloša Uhra Annou Uhrovou-Skovajsovou (1921–1999) o cetunskom boji. Hrou osudu sa v tie dni v Cetune u Slávikov skrývala so svojou dvojročnou dcérou Zorkou. Stretnutie s touto obdivuhodnou ženou bolo hlbokým zážitkom. Dôstojná a prítazlivá vo vystupovaní, obdarená prirodzenou inteligenciou.

Miloš bol priamy a otvorený človek, neznášal krivdu. Zápas s krivdou ho dohnal do hôr.

Nikdy nezabudnem na ten osudný deň. Všetko vidím jasne pred sebou. Milošov kamarát oslavoval narodeniny (J. Brunovský mal 26. februára 1945 – 23 rokov). Bolo to družné posedenie, ale Miloš sa mi akosi nepozdával. Nebavil sa tak, ako to on vedel. Do domu prišiel nejaký chlapec, Milošovi niečo pošepkal. Miloš vstal a povedal: „Zajtra prídu Nemci, dávajte si pozor!“

Vychystal sa na odchod. Pýtam sa ho, kedy príde. „Ja už neprídem!“ – odvetil. Myslela som si, že to hovorí o dnešnom dni, tak som tomu neprikladala žiadne veľký význam. Veď tak často odchádzal a zasa prichádzal...

Večer sa rozprálo. Bolo asi štvrt' na osem, keď sa objavili Nemci – premoknutí, uzímení. Chceli sa zohriať, osušiť, vypiť si kávu. Žiadali o to dôrazne pani domácu, tá rozumela po nemecky. Rozkázali, aby ich o tretej nad ráno zobudila.

No Nemci na budičiek nečakali. Ešte pred treťou boli preč! Do rána sme nespali. Na svitaní sme v kuchyni chystali raňajky. Vytiahli sme roletu a pred Gašparíkom vidíme veľa vojakov. Medzi nimi jeden najvyšší v bielej čiapke. V prvej chvíli mi napadlo, že je to Miloš

– veď deň predtým dostal takú čiapku od Janka Reptu z Brezovej. Vtom padol výstrel. Vojaci zmizli, akoby ich zem pohltila.

Začala strel'ba. Okolo deviatej už cez naše okná, dvere preletovali guľky a my sme sa krčili pod oknami. Zrazu sa na chalupu navali dym – neďaleko horela stodola.

Pred obedom začala plakať moja Zorka, bola hladná a pýtala si salámu. Iba ja som vedela o úkryte na povale. Po schodoch som sa plazila po ňu. Bolo to hotové peklo! Strel'ba neutíchala.

Podvečer som zbadala na lávke pred domom vojaka. V tej chvíli padol a voda v potoku ho odnášala preč. Bol to Janko Miškár od Šidlatov. Potom zazriem na kope snehu pred Mackovičovych domom chlapa. Sneh sa farbí krvou... To zasa leží Janko Rehora z Dolného Srnia.

Nedľa, 24. február 2019. Vence na počesť cetunských hrdinov kladú aj tajomník ÚR SZPB V. Longauer, predseda HOSK partizánov v SNP a zahraničí K. Kuna a predseda OblV SZPB v Novom Meste nad Váhom J. Hulínek.

Potom strel'ba utíchla načisto. Chcela som vyjsť von, keď vtom vo dverách zvriskol čiernoodetý vojak s pásom nábojov krížom cez prsia: – Kone jest? Potrebovali pozvať ranených Nemcov, bolo ich asi 160 sústredených u Machajdíkov. Kone neboli.

V ten deň mi vôbec nenapadlo, že by Miloš mohol byť zabitý. Ani nikomu z blízkych. Spoliehala som sa, že Miloš výborne pozná terén, že sa uchráni.

Ráno 28. februára sme vyšli na ulicu. Pred Gašparíkom stáli chlapi. Janko Mackovič podišiel k nám a hovorí mi: – Anka, neľakaj sa! Ja tomu neverím, to nie je pravda, ale hovoria, že za stodolou je zabitý Miloš.

Zahučalo mi v hlave, nevedela som, čo si počať. Janko ma za ruku doviedol za roh stodoly. Prvé, čo som zbadala, bola biela čapica odhodaná na oráčine. Potom Miloša, ako leží nohami obrátenými k stodole. Päste mal stisnuté. Na jednej ruke som zbadala stopu po zošívanej rane, podľa nej som ho poznala. Z úst, z nosa i z oka mu pramienkami vytekala krv. Bol vyzlečený, len v spodkoch, ponožkách, sveter mal vyťahnutý po pazuchy.

Sused namočil v potoku vreckovku, podáva mi ju a hovorí: – Na, umy si ho! Utieram Miloša z krvi a v tom počujem kašeľ. Ťažko ranený ukrajinský chlapec hovorí s námahou: – Eto komandír!

– Viem, odpovedám. Ešte mi hovoril, že keď ho ranili, veliteľ Miloš mu strhol trikolóru z čiapky, aby ho Nemci nedobodali. Chcel mi povedať aj viac... Krv, čo mu vytekala z úst, mu v tom zabránila. Prišla pani Gašparíková, že chlapca vezmú k sebe do domu a ošetrí.

Mŕtvych bolo treba niekam uložiť. Miloša chceli zaviezt' do dediny, no ja som si spomenula, ako mi Miloš hovoril, že Nemci ho chcú dostať živého či mŕtveho. Vypísali na neho odmenu desať tisíc korún. Nechcela som, aby ho viezli do Bziniec. Telá Miloša a Jakubíka sme uložili do jamy, kde Gašparíkovci schovávali sudy s benzínom. Tam zostali štyri dni. Potom ich uložili do truhel, pochovali v horách. Odtiaľ ich v máji, keď prišla vytúžená jar, previezli na Roh. Tam našli všetci padlí spoločné dôstojné miesto posledného odpočinku.

Tam pribudla tabuľa i poslednému partizánovi Františkovi Bímovi. A tam, na vrchu Roh končí i posledné piate zastavenie Básnického chodníka, ktoré sa nám prihovára: „Zastav sa s úctou! Lebo tu mŕtvi žijú a ich mená rozprávajú...“

Olga Hrabovská

Viete, že...?

...počas 2. sv. vojny sa do nemeckého zajatia dostalo 80 sovietskych generálov? A že absolútna väčšina z nich odmietla spolupracovať s nacistami?

Pre zajatých sovietskych dôstojníkov a generálov mali Nemci špeciálne tábory – offlagy, čiže offizierslager.

Už plán Barbarossa uvádzal nutnosť odčlenenia zajatých vojakov od dôstojníkov. Komisárov, vojenských prokurátorov, dôstojníkov armádnej kontrarozvedky... Nemci takmer vždy strieľali na mieste.

Od roku 1942 všetkých zajatých dôstojníkov Červenej armády, ktorí mali aj využitelnú výrobnú špecializáciu, začali posilať do vojenských fabrik. Velitelia, ovládajúci cudzie reči, pracovali v kanceláriách.

Do roku 1943 existoval vojensko-historický kabinet, do ktorého spadali sovietski dôstojníci, vrátane do hodností podplukovník. Tí písali o zažitej bojovej činnosti svojich jednotiek, poukazujúc pritom na chyby, ktorých sa dopúšťalo tak velenie Červenej armády, ako aj ich nepriatelia.

Časť zajatých sovietskych veliteľov súhlasila s kolaboráciou. Najznámejším je generál Andrej Vlasov, ktorý sa stal veliteľom tzv. Ruskej osloboditeľskej armády.

Najvýraznejším príkladom spomedzi tých, ktorí sa na spoluprácu s nacistami nedali, je generálporučík ženijných vojsk Dmitrij Karbyšev. V zajatí ho stále nútili na spoluprácu. Nedal sa na ňu a preto ho 18. februára 1945 zabil polievaním vodou na mraze.

Generálovi Karbyševovi sa pripisuje autorstvo aj akéhosi kódexu správania sa červenoarmejcov v zajatí. Červená armáda totiž nič také nemala. Jeho text sa odovzdával ústne a nakoniec sa pravosť autorstva Karbyševa potvrdzovala svedeckou výpoveďou štyroch väzňov jedného z koncentračných táborov.

Pravidlá tvorilo 10 bodov:

- Zajatí majú zostať organizovaní a zomknutí, nech by sa nachádzali kdekoľvek.
- Neponechávať v nešťastí chorých a ranených, a vôbec si vzájomne poskytovať pomoc.
- Neponižovať sa pred nepriateľom.
- Nezabúdať na vojenskú česť.
- Svojou jednotou a zomknutosťou prinútiť Hitlerovcov vážiť si zajatých červenoarmejcov.
- Viest' boj proti fašistom a zradcom vlasti.
- Organizovať sa na diverznú činnosť a sabotáž.
- Utiecť zo zajatia pri akejkoľvek príležitosti.
- Nezrádzať vojenskú prisahu a svoju vlasť.
- Rozptyľovať mýty o tom, že hitlerovské Nemecko je neporaziteľné.

...počet mierotvorcov OSN býva v horúcich miestach bojov tragicky nízky?

Napríklad na obnovu mieru v Západnej Sahare pripadá jeden mierotvorca na 400 štvorcových míľ, v Južnom Sudáne na 30 štvorcových míľ.

Porovnajme si to s Afganistanom, kde počas najkritičnejších časov pripadal jeden vojak US koalície na 2 štvorcové míle.

...v Rusku sa pravidelne zisťuje aj stav dôvery obyvateľstva k Josifovi Stalinovi?

Napríklad na otázku – považujete Stalina za vinného zo smrti miliónov nevinných ľudí boli odpovede v roku 2016 takéto: 62 % ho považovalo za vinného, 22 % za nevinného a 16 % nevedelo odpovedať.

V roku 2018 ho za vinného považovalo už len 44 % respondentov, 26 % za nevinného a 30 % nevedelo odpovedať. Adriana Mikundová

Rodina Uhrová – dcéra Zorka, manželka Anna a vmuk Ivan, Cetuna, 1995.

Pripomenuli sme si 75. výročie Vianočnej dohody (6. časť)

Prinášame ďalšie volné pokračovanie spravodajstva z konferencie, ktorá sa konala 12. 12. 2018 v Malom kongresovom centre SAV a ktorej sa zúčastnili členovia historických dokumentačných komisií.

Organizátormi podujatia bola ÚR SZPB a ObIV SZPB v Bratislave, Ústav politických vied SAV, Múzeum SNP v B. Bystrici a Klub Nového slova.

Jozef Bystrický z VHÚ: Predstava a skutočnosť prípravy ozbrojeného povstania (2. časť)

V 5. časti sme si naznačili kritický postoj londýnskeho vedenia ku kvalite rozpracovania plánu ozbrojeného povstania vojenským ústredím (VÚ).

Uviedli sme slová J. Bystrického, že tento „plán si treba prečítať doslovne, pretože až to nám umožní konfrontovať, čo sa reálne stalo oproti tomu, čo bolo plánované: „Poľná armáda, dve pešie divízie na východnom Slovensku v súčinnosti s ruskou armádou uvoľnia tejto prechod na Slovensko.“ Ak to však tieto divízie mali urobiť, tak mali na to dostať základné pokyny AKO? To sa však vôbec nestalo! Do začiatku Povstania nikto takýto pokyn nevydal.

Golian pri rozhovore s J. Noskom hovoril, že „uvoľnenie hraníc, resp. prechodov cez Slovensko by sa malo vykonať tak, že keď Sovieti nadviažu dotyk s východoslovenskými divíziami, tieto budú ustupovať až niekam na Branisko a za sebou vtiahnu Sovietov,“ povedal J. Bystrický a hneď to aj okomentoval. Že to svedčí o naivite predstáv takéhoto prechodu. Po skúsenostiach z Melitopolu... bolo jasné, že nemecké velenie neoponechá obranu východných Karpát na slovenských divíziách, ktoré by sa dostali do priameho kontaktu s Rusmi. Čiže malo sa predpokladať, že dôjde minimálne k ich premiešaniu nemeckým vojskom alebo k ich odsunu do ďalších obranných pozícií.

Ako bola definovaná Zápoľná armáda?

Íšlo o vojsko v mierových posádkach, ktoré malo asi 10 tisíc mužov. Zápoľná armáda sa mala sústrediť na strednom Slovensku, zaistiť si vyhladený priestor a v mierových posádkach ponechať len slabšie jednotky, ktoré majú: a/ vykonať prevrat a mobilizáciu; b/ zabezpečiť pokoj a poriadok v zápolí; c/ doplniť Zápoľnú armádu na dve pešie divízie; d/ zriadiť partizánske oddiely. (V prípade, že dôjde k zásahu nemeckej armády.)

Tento plán hovoril aj o tom, že Zápoľná armáda po doplnení pomôže Poľnej armáde, s touto sa spojí do jednej, ktorá s Rusmi dokončí porážku Nemcov.

Ťažisko činnosti je známe – 1. divízia priestor Bardejov, 2. divízia Medzilaborce, Zápoľná armáda Zvolen, B. Bystrica, Brezno.

Zaujímavý je ďalší bod plánu

Bol poslaný do Londýna, odtiaľ do Moskvy a zároveň predstavený SNR. Hovorilo sa v ňom: „Činnosť ad1 začne sa po vyhlásení nepriateľstva na ruský pokyn. Činnosť ad2 sa začne možno až tri dni pred vyhlásením nepriateľstva.

Znamená to, že ani v pláne sa neuvažuje o možnosti začatia povstania v obrannom prípade, teda keď nedôjde k dohode so sovietskou armádou a bude treba vystúpiť okamžite.

* * *

Samozrejme, že minister obrany v Londýne Sergej Ingr sa zaujímal o to, ako sa urobí otvorenie prechodov pre Červenú armádu?

Golian na to odpovedal na začiatku druhej polovice júna 1944 takto: „K Rusom nechceme prejsť, chceme vojenskú spoluprácu s nimi. Napred oslobodiť Slovensko, potom prispieť k oslobodeniu zemí historických. Preto treba vyjednávať s Rusmi, aby uznali našu armádu za spojeneckú, za súčasť Československej armády, nezajímali a neodzbrojovali naše jednotky, umožnili spoločný dohovor kde, kedy a s kým.“

Tento Golianov zámer na MNO nebol síce odmietnutý, no vyvolal postoj odôvodnený práve možným vývojom situácie na fronte a z toho vyplývajúcou časovou tiesňou, časovou a obsahovou náročnosťou dohovoru a naplánovania koordinovanej akcie so sovietskymi vojskami.

Generál Ingr preto v rádiogramе z 21. 6. 1944 vojenské ústredie upozornil, že musia byť pripravené oba možné varianty. Tzn. prechod k sovietskym vojskám a aj otvorenie priesmykov...

Do Londýna odoslaný plán VÚ v podstate charakterizoval zámer VÚ na použitie vojenských síl podľa priestoru ich dislokácie bez konkretizovania mechanizmov plnenia predpokladaných úloh.

Plán akceptoval sústredenie síl Zápoľnej armády do priestoru stredného Slovenska, rátal s vytvorením partizánskych jednotiek v priestore operačného trojuholníka B. Bystrica – Brezno – Zvolen. Vo všeobecnosti určoval úlohu východoslovenských divízií vo vzťahu k sovietsko-nemeckému frontu.

Na druhej strane je z formulácie plánu zrejme, že bol spracovaný len na prípad optimálneho variantu začatia vojenskej akcie, čiže po

Ján Golian

Július Nosko

dohovore so sovietskym velením. Nerátal s druhou možnosťou, že boje začnú v dôsledku začatia nemeckej okupácie. Demonštrovala to nielen úloha Poľnej armády, ale aj definovanie doby začatia jej činnosti, tzn. po vyhlásení nepriateľstva.

Takto bezalternatívne predložený plán vojenského ústredia nemohol byť príslušnými odbornými orgánmi MNO prijatý bez ujasnenia si predstavy o jeho realizácii a bez upozornenia, že treba pripraviť aj obranný variant, ktorý by sa začal ako reakcia na nemecké opatrenia.

V tomto zmysle bola pre čs. vojenské orgány akceptovateľná tá časť plánu VÚ, ktorá sa týkala Zápoľnej armády. Bola totiž uskutočniteľná aj v prípade obranného variantu.

Je preto pochopiteľné, že od ministra S. Ingra nasledoval rad rádiogramov, požadujúcich podrobnejšie informácie, ale zároveň navrhujúcich možné opatrenia, najmä vo vzťahu k východoslovenským divíziám. Napr. v depeši z 21. 7. 1944 Ingr žiadal, aby Golian oznámil, aká je činnosť týchto divízií, aké úlohy plnia, či a kde budú obranné postavenia a kde sa nachádza veliteľstvo, kam a kedy by bolo možné vysadiť styčných dôstojníkov? Ďalej požadoval, aby VÚ charakterizovalo svoju predstavu o uvoľnení prechodov cez pohraničné hory, čo dovtedy nevedelo doložiť, a zároveň upozorňoval, že prechod je treba riešiť variantne. A to buď obranou na mieste do príchodu sovietskych vojsk alebo útokom cez Karpaty v ústrety Červej armáde.

Golian v rámci svojej odpovede posielal 30. 7. 1944 svoje ďalšie predstavy. Prechod charakterizoval takto: „Rusi zjednajú dotyk s našou obranou, podľa možnosti bez streľby.

(Tu vzniká veľká otázka, ako si mohol dôstojník predstavovať, že dôjde k nadviazaniu kontaktu bez streľby na východnom fronte kde medzi našimi a červenoarmejcami sú rozmiestnené nemecké sily?) Za dotykovou čiarou nazhromaždia toľko síl, aby s nimi stačili na bleskurýchle obsadenie Slovenska od východu až po Biele Karpaty a od severu až po Užhorod, Košice, Lučenec, Levice, Bra-

tislavu, prípadne až po Miškovec... Na daný signál Rusi prekročia naše jednotky na hranici od Musziny až po Lupkov a sprevádzaní, vedení našimi dôstojníkmi do rána obsadia Slovensko. Pritom je veľmi dôležité, aby menšie sily sa nepokúšali prekročiť hranice, pretože ich nemôžeme pustiť. Keby sme ich pustili, malo by to za následok obsadenie Slovenska Maďarmi. Rusi sú už pri Dukle.“

Opäť je tu niekoľko otázok. Napríklad len predstaviť si z hľadiska vtedajších technických možností a charakteristík územia Slovenska jeho obsadenie za jednu noc, bolo absolútnou fantáziou.

Preto sa nie je možné čudovať, že prvá reakcia odborníkov na MNO na tento spôsob bola viac ako kritická. Ingr k tomu Golianovi napísal: „Váš plán nemôžem predložiť Rusom. Plán znamená, žeby vojenské jednotky na Slovensku neprispeli ničím k oslobodeniu krajiny, ale by trpne vyčkávali a zasiahli by až vtedy, kedy by mali zabezpečenú podporu ruskej presily. Nemôžem sa vystaviť námietke, že budeme žiadať pomoc od ruskej armády, ktorá toľko vytrpela, pre vojsko, ktoré sa zúčastnilo boja proti Rusom samotným, ale samé sa aktívne pre úspechy svojho boja nepričiní. Pre tento plán by bolo zbytočné dávať zbrane na stredné Slovensko.“

Logicky by sme očakávali, že po týchto tvrdých slovách VÚ zintenzívni spracovanie variantných prístupov činnosti východoslovenských divízií, no nestalo sa tak. Nezmobilizovalo sa, aby pripravilo variantné plány a aj z toho dôvodu Ingr ešte 10. 8. 1944 v správe Golianovi upozorňoval, že plán VÚ je príliš pasívny a presúva všetku aktivitu na sovietske vojská, že slovenská účasť na vlastnom oslobodení musí byť aktívnejšia a úmernejšia vlastným možnostiam.

V správe z 10. augusta boli uvedené aj reálne varianty, ako by malo VÚ postupovať. Ingr navrhoval: 1/ sústrediť slovenské poľné divízie a dve technické brigády na najvýznamnejšie smery a ich útok do tyla nemeckých vojsk stojacich proti Rusom akonáhle sa priblíži front; 2/ Pripraviť variant obrany terajšieho frontu proti ustupujúcim nemecko-ma-

ďarským vojskám; 3/ Likvidáciu nemeckých síl v tyle slovenských poľných divízií, prípadne ústup divízií do priestoru sústredenia zápoľných jednotiek, tzn. strategického trojuholníka a tam bojovať bok po bok.

Spolu s tým Ingr upozorňoval Golia aj na potrebu udržiavania kontaktov s partizánskymi jednotkami a postupovať v úplnej zhode s nimi.

Vo vzťahu k týmto Ingrovým odkazom plk. Golianovi sa koncom októbra 1944 v hodnotiacej správe konštatovalo: „Umiestnenie slovenských divízií v blízkosti Duklianskeho priesmyku určovalo tiež zdanlivo samozrejme ich úlohu. A to otvorenie duklianskych priesmykov sovietskym vojskám.

To bola ovšem úloha, ktorá bola vykonateľná len za predpokladu, že akcia slovenskej divízie bude synchronizovaná s ofenzívou sovietskych vojsk zo smeru od Krosna. To ale v prípade obranného variantu vojenského vystúpenia, v ktorom Nemci mali voľbu času, bolo neuskutočniteľné. Preto hlavný veliteľ v smernici danej slovenskému vojenskému veleniu ešte pred vystúpením stanovil, aby v prípade, žeby útok slovenskej poľnej divízie smerom na Duklianský priesmyk nebol vzhľadom na všeobecnú situáciu možný, boli obe poľné divízie prevedené do hornatého priestoru stredoslovenského a posilnili boj jednotiek v zápolí.“

* * *

Golian dostal správu z Londýna ešte aj 31. 8. 1944. Hovorilo sa v nej, že je veľmi dôležité, aby Talského sily boli pred začiatkom akcie sústredené z „dnešného rozptýlenia obrany na širokom fronte“. Že nech sa stiahnu z obrany, ktorú zaujímal na fronte širokom takmer 100 km pozdĺž hraníc, z časti na území Slovenska a z časti na území generálneho gouvrenementu na území Poľska.

Lenže absencia rozkazov a nariadení spôsobila, že tieto divízie sa do SNP nedokázali aktívnejšie zapojiť.

* * *

Keď však sledujeme činnosť ilegálneho VÚ a následnú činnosť, najmä J. Noska, ktorý vlastne prebral odborné veci súvisiace s plánovaním bojovej činnosti, tak sa ukázalo, že nebolo až také neschopné, aby niečo neurobilo aj s východoslovenskou armádou. V posledných augustových dňoch totiž boli pripravené prípravné rozkazy pre veliteľov posádok na západnom a strednom Slovensku, kde sa obranným bodom vydali presné smernice. Čo majú robiť ak dôjde k okupácii Slovenska nemeckou armádou. Najvýznamnejšie posádky, okrem Bratislavy, Trenčína..., tieto nariadenia aj splnili.

Zaznamenal V. Mikunda

Pokračovanie v budúcom čísle.

• **Banská Bystrica – Fončorda „B“:** Katarína Jamrichová 80 a Mgr. Ivan Paška 55 rokov.

• **Banská Bystrica, Jána Rýsa, Tr. SNP:** Helena Brozmanová 70 rokov.

• **Banská Bystrica – Stred:** Jozef Sokol 94, Klára Kostelná 83 a Albert Mikoviny 92 rokov.

• **Bratislava 24:** Štefan Čáni 91 rokov.

• **Cinobaňa:** Anna Sujová 95, Jozefa Hašková 88 a Mária Kováčová 75 rokov.

• **České Brezovo:** Viera Stanová 65 rokov.

• **Dargov:** Ján Ferenčík 65 rokov.

• **Dolný Kubín:** Vladimír Lupták 89 rokov.

• **Donovaly:** Ing. Vladimír Demčík 85, Janka Šikulová 50 a PhDr. Helena Vavrúšová 60 rokov.

• **Dunajská Streda:** Mária Poganyová 70 rokov.

• **Giraltovce:** Ján Gdovin 83 rokov.

• **Hnúšťa:** Mgr. Vladimír Čák 84 rokov.

• **Hrušov:** Katarína Fašangová 89 rokov.

• **Jenkovec:** Mária Žecová 80 rokov.

• **Klenovec:** Júlia Lehotská 83, Mária Casarová 82, Kristína Bálintová 98, Mária Chudicová 55, Mária Brndiarová 89, Mária Piaterová 83 a Ján Roman 70 rokov.

• **Kokava nad Rimavicou:** Mária Kubincová 75 a Pavel Lajzo 65 rokov.

• **Kráľovský Chlmec:** Irena Kováčová 75 rokov.

• **Kremnica:** Miloslav Farko 82 a Ing. Miroslav Nárožný 70 rokov.

• **Lipany:** Mária Hromjáková 88 rokov.

• **Liptovská Teplička:** Anna Matějková 89 a Justína Mezovská 75 rokov.

• **Liptovský Mikuláš:** Rudolf Haraga 92, Emília Urbanová 91, Ing. Ján Blcháč 60, Ľubica Moravčíková 75 a PaedDr. Lucia Dulanská 40 rokov.

• **Lučenec I.:** Oľga Pisárová 91, Mária Čavojevová 75 rokov a Viera Balogová 75 rokov.

• **Lučenec II.:** Milan Zubo 82 a Pavel Mikuláš 75 rokov.

• **Martin Stred:** PhDr. Ondrej Kuchera 90, Slavomír Majer 75, Zuzana Samcová a Ján Gordík 70 rokov.

• **Makovce:** Mária Jadlovská 87 rokov.

• **Malé Ozorovce:** Ing. Viktor Varga 70 rokov.

• **Málinec:** Jozef Kančo 60 a Ľuboslav Jablonský 40 rokov.

• **Michalany:** Milena Lazarová 70 rokov.

• **Michalovce:** Mgr. Michal Vojník 70 rokov.

• **Nitra:** Štefan Krajčo 35 rokov.

• **Nižný Žipov:** Danka Kostovčíková 50 rokov, Oľga Eštoková 50 a Jolana Ščerbáková 92 rokov.

• **Nový Svet:** Ružena Ivanišová 80 rokov.

• **Očová:** Vlasta Bukvajová 70, Mgr. Mária Luptáková 65 a Jozef Spodniak 65 rokov.

• **Partizánska Ľupča:** Anna Potkanová 88, Dušan Sklenár 70, Libuša Václavíková 60, Igor Kohút 70, Juraj Beňo 60, Ondrej Kráľovský 35 a Iveta Cerárová 45 rokov.

• **Petrovce nad Laborcom:** Jozef Gajdoš 65 a Jozef Telepjan 55 rokov.

• **Podolínec:** František Timčák 82 rokov.

• **Pohorelá:** Františka Tešlarová

93, Júlia Tlučáková 87, Ing. Lukáš Kulifaj, CSc. 87, Štefan Matula 84, Anna Ševcová 70, Ing. Jozef Maťuš 70 a Jozef Kalman 50 rokov.

• **Pôtor:** Mária Tariňošová 83 rokov.

• **Prašník:** Alžbeta Zollerová 91 rokov.

• **Rajec:** Anna Czaková 50 rokov.

• **Rimavská Sobota, Júliusa Bolfika:** Eva Šándorová 55 a Ing. Eva Lukáčová 65 rokov.

• **Rimavská Sobota 2:** plk. Ladislav Sládek 91 rokov.

• **Sečovce 1:** Anna Jacková 60 rokov.

• **Sečovce 2:** Verona Nováková 94 Mária Kocúrová 85 a Andrej Roško 60 rokov.

• **Selce:** Anna Hrehušová 65 rokov.

• **Slávkovec:** Mária Benejová 87 a Helena Bakajsová 85 rokov.

• **Stará Halič:** Helena Ivaková 98 rokov.

• **Stará Ľubovňa:** Tomáš Reľovský 81 rokov.

• **Strážske:** Jozef Roman 82 a Anna Gajdošová 65 rokov.

• **Sučany:** Marie Gregušová 70, Anna Jamrišková 89, Veronika Babčová 91, Vilma Slobodníková 70, Dominik Benca 81, Zlatica Vaňová 80, Anna Holigová 94, Žofia Margentínová 86 a Mária Lukáčová 75 rokov.

• **Svidník:** Jozef Bilý 70 rokov.

• **Šarišské Jastrabie:** Mária Krajňáková 83 rokov.

• **Tlmače:** Ľudmila Burjaninová 75 rokov.

• **Tokajík:** Juraj Medvedz 60 rokov.

• **Trebišov 2:** Michal Hospodár 96 rokov a Gabriela Bučková 83 rokov.

• **Trebišov 3:** Ján Čintala 94 a Lenka Topolančinová 25 rokov.

• **Trenčín 2:** Ján Lajda 89 rokov.

• **Trenčianske Teplice:** Beáta Par-

nicová a Ing. Karol Glamoš 70 rokov.

• **Trnava 1:** Mgr. Igor Fabián 80, Ing. Jozef Kluka 70, Augustín Kohýl 80, Alžbeta Markotánová 88, Dr. Jozef Petráš 65, Ing. Miroslav Polonec 65, Dušan Slančík 70 a Jozefína Šarmírová 84 rokov.

• **Valaská:** Jolana Danišová 80 a Martin Švantner 90 rokov.

• **Veľký Lipník:** Mária Labantová 81 rokov.

• **Vinné:** Jozef Kráľ 60 rokov.

• **Vyšná Olšava, gen. Kukoreliho:** Dr. Amália Borková 55 rokov.

• **Zemplínske Hradište:** Daniela Čizmárová 60 rokov.

• **Žilina 1:** Matúš Behán 92 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Oprava V Bojovníkovi č. 5/2019 sme sa v rozlúčke s posledným protifašistickým bojovníkom z okresu Poltár dopustili chyby, keď sme v perexe a niekoľkokrát aj v texte článku Júliusa Ďuriana nazvali Jánom. *Rodine menovaného i čitateľom sa ospravedlňujeme.* **Redakcia**

Neúnavná jubilantka

Vojnová veteránka Ernestína Švorcová Pätoprstá oslávila 25. februára v kruhu priateľov 85. narodeniny.

Medzi gratulantmi boli okrem rodinných príslušníkov a priateľov aj predstavitelia jednoty ČSOL České Budejovice plk. v. v. Milan Čajdík, predseda a terénny pracovník a člen výboru rtm. v. v. Bohumír Tomášek a za pražské ústredie Jitka Fortelná.

V písomnej podobe poslali gratulácie minister obrany Lubomír Metner, riaditeľ KVV Č. Budejovice A. Urban a starosta mesta Bechyně P. Houdek. Tí poslali jubilantke aj darčeky.

Príjemné chvíle s oslávenkyňou prerušil telefonát, prosba na uskutočnenie ďalšej besedy v škole k téme 2. sv. vojny a boja proti fašizmu. Keďže oslávenkyňa má takýchto „povinností“ neúrekom, ovplyvnilo to aj priebeh ďalšieho posedenia.

Na záver E. Švorcovej Pätoprstej všetci zaželali veľa zdravia v tejto jej činnosti.

Otakar Michal, foto M. Hadačová

Stratili sme vzácneho človeka

Oblasťný výbor SZPB Považská Bystrica a ZO SZPB Pružina sa koncom februára navždy rozlúčili s 98-ročným priamym účastníkom SNP Pavlom Pavlíkom, držiteľom preukazu vojnového veterána.

Povstania sa zúčastnil ako vojak. Bol úderníkom v priestore Liptova. Po potlačení SNP bojoval v ilegalite až do skončenia vojny. Na základe tejto činnosti mu udelili osvedčenie v zmysle zákona č. 255/46 Zb.

Členom SZPB bol od roku 1976. Mnoho rokov pracoval v HOSK letecov a bojovníkov v SNP a v zahraničí.

Za aktívnu činnosť v protifašistickom odboji a prácu v SZPB Pavol Pavlík obdržal Čestný odznak ČSZPB a medailu Za vernosť od SZPB. Aktívna bola jeho činnosť v historickej odbojovej skupine, za čo mu bola odovzdaná „čestná letecká medaila“. SZPB v ňom stráca vzácneho človeka a aktívneho člena.

Česť jeho pamiatke!

OBIV SZPB Prievidza

Navždy sme sa rozlúčili

■ **Banská Bystrica – Fončorda, gen. I. Gibalu:** s 89-ročnou Máriou Uličnou.

■ **Belá – Dulice:** s 88-ročnou Emíliou Balkovou.

■ **Bratislava – Staré mesto:** s 96-ročným JUDr. Pavlom Kusendom.

■ **Lipany:** s 87-ročnou Annou Timčovou.

■ **Michalovce:** s 84-ročným Miroslavom Monhartom.

■ **Pliešovce, Genmjr. A. Kordu:** s 90-ročnou Boženou Dropovou.

■ **Rožňava:** s 59-ročným Ing. Milanom Kupčom.

Česť ich nehybnéj pamiatke!

Budú nám chýbať jeho múdre slová a rady

Dňa 7. 2. 2019 nás náhle a nečakane opustil dlhoročný predseda ZO SZPB Myjava Ing. Benjamín Hrivnák.

Narodil sa 21. 7. 1933 v Horných Zeleniciach, ako mladší z dvoch synov. Jeho otec pracoval na železnici, matka bola domáca, neskôr pracovala v JRD. Základnú školu absolvoval v rodnej dedinke, ale na strednú školu chodil už v Šulekove a Seredi.

Do šťastného detstva mu kruto zasiahla 2. sv. vojna, do ktorej sa na strane partizánov zapojil aj jeho otec Ján, ktorého v bojoch Nemci chytili a ako väzňa odviekli do koncentračného tábora Mauthausen-Wels-Keisersteinbruck. Domov sa vrátil až rok po vojne vo veľmi zuboženom stave. Nastúpil do zamestnania na železnici, kde tragicky zahynul.

Benjamín Hrivnák niesol v našej organizácii jeho odkaz, všemožne sa snažil hlavne mládeži vysvetľovať nehumánosť a škodlivosť fašizmu. Pracoval v Slovenskej armatúrke na Myjave, kde prešiel rôznymi funkciami až po podnikového riaditeľa. Všemožne sa staral o zveľadenie nielen fabriky, ale aj mesta Myjava výstavbou podnikových bytov. My-

java tak krásnela aj jeho zásluhou.

Staral sa aj o Myjavskú nemocnicu, ktorej armatúrka zakupovala rôzne zdravotnícke prístroje. Spolupracoval pri výstavbe KD Samka Dudíka, pri rozvoji parku kultúry, pri výstavbe športovej haly, futbalového ihriska, kolkárne, plavárne a ďalších zariadení.

Slovenská armatúrka Myjava n. p. mala pod jeho vedením vybudované svoje vlastné múzeum, kde značný priestor bol venovaný odboju v celom Myjavskom regióne a hlavne zamestnancom, ktorí sa zapojili do odboja.

A bolo ich nemálo. Za všetko čo stihol za svojho aktívneho pracov-

ného života vykonať a vytvoriť, patrí nášmu predsedovi ZO SZPB úprimné poďakovanie. Počas jeho veľmi aktívnej a tvorivej činnosti sa naša organizácia rozrástla, má osobnú zásluhu na raste členskej základne, ako aj na odbere nášho časopisu Bojovník.

B. Hrivnák sa viackrát zúčastnil spolu s inými členmi ZO SZPB a bývalými partizánmi na besedách so žiakmi a študentmi myjavských škôl. Hovorilo sa tam o vojne, o SNP, o histórii odboja v regióne Podjavorinsko-podbradlianskom i o Myjave.

Staral sa aj o družobné vzťahy so ZO ČSBS v Kyjove, ktorá aj jeho pričinením trvá už vyše 50 rokov.

Náš vzor Benjamín Hrivnák bol držiteľom rôznych štátnych, rezortných i odbojarských významení. Zanechal v kolektíve hlbokú a nezmazateľnú spomienku. Budú nám chýbať jeho múdre slová a rady. Všetci členovia našej ZO SZPB mu ďakujú za prácu, ktorú vykonal v prospech našej organizácie.

Česť jeho pamiatke.

Ivan Šimo, tajomník ZO SZPB, Myjava

Oscarový Obchod na korze prekresľoval obraz obete

„Je veľké zjednodušenie, keď sa násilie vykresľuje iba v podobe diabla. Ono predsa môže byť aj veľmi žoviálne, ľudské, susedské, a pritom rovnako zlé,“ citoval režiséra Jána Kadára festival v Karlových Varoch, keď pred dvomi rokmi uvádzal reštaurovanú verziu *Obchodu na korze* (1965).

„Základ všetkého násillia tvoria vždy neškodní, dobrí, voči násilliu pasívni ľudia. Títo ľudia možno aj neskôr zo svojej pasivity vyjdú, ale to už býva neskoro. Toto platí všade. Bez týchto dobrých ľudí ako nositeľov násillnickej ideológie by nebolo násillia. Tu nič nepomôže vyhovárať sa na zlých nacistov alebo na kohokoľvek. A práve tak nemožno tvrdiť, že je to preč, že sa to už nikdy nemôže vrátiť. Môže, pokiaľ budú takí ľudia,“ hovoril zase Kadár v roku 1965 v časopise *Film a doba*.

Aj hrdina *Obchodu na korze*, stolár Tóno Brtko (Jozef Kroner) je dobrý a slušný človek. Pod nátlakom svojej chamtivej ženy a švagra – veľiteľa miestnych gardistov (František Zvarík) – však prijme arizačný dekrét na obchod staručkej nahluchlej židovskej vdovy Lautmannovej (Ida Kamińska). Hoci sa neskôr spriatelí, tragédiu nezabrání. „Tóno Brtko (...) by sa musel ocitnúť na každom nezaújatom povojnovom historickom zozname arizátorov profitujúcich z vojnových zločinov. V skutočnosti je rovnakou obeťou ako vdova Lautmannová, ktorej obchod s krajkami, stuhami a gombíkmi arizoval,“ napísal vlní pre Pravdu pri príležitosti Kadárovej storočnice filmový historik Václav Macek, autor Kadárovej monografie.

Tóno Brtko? Tlstý a s holou hlavou

Prvý ohlas šéfa Československého štátneho filmu Aloisa Poledňáka na predlohu *Obchodu na korze* (1965) nebol nadšený. „Keď si prečítal manželov text, položil si otázku, že kto mohol napísať takú somarinu. Nepochybujem, že so mnou súhlasia mnohí ľudia, že *Obchod na korze* sa zapísal do dejín kinematografie ako jeden z najlepších filmov,“ povedala v roku 2014 v rozhovore pre Pravdu vdova po autorovi predlohy a spoluscenáristovi snímky Ladislavovi Grosmanovi. „Kto si myslí, že z tohto môže byť film?“ cituje zase Václav Macek v Kadárovej monografii poznámku, s ktorou sa scenár odoslaný na schválenie vrátil.

Dôležité je, že hoci bol Poledňák skeptický, vzniku filmu nebránil. „Po tom, čo sa film nakrúti, môže vzniknúť kontroverzia, ale máme slobodu ho spraviť,“ hovoril neskôr po zisku Oscara v roku 1966 pre agentúru AP Ján Kadár. „Je to vďaka novej kultúrnej atmosfére, ktorá sa začala asi pred štyrmi rokmi. Odtedy vyšlo zo školy 20 nových talentovaných režisérů a robia nesmierne zaujímavé veci,“ komentoval silný nástup československej novej vlny s tým, že Československo bolo známe prvotriednymi animovanými a bábkovými filmami, ale až uvoľnenie atmosféry v 60. rokoch prinieslo možnosť dobehnúť to aj v ďalšej filmovej tvorbe.

Na začiatku oscarového filmu bola poviedka Pasca dovedy neznámeho autora Grosmana. Režisárskej dvojici Ján Kadár a Elmar Klos ju odporučil Arnošt Lustig. Kým Klos v nej videl predlohu na krátky film, Kadár vycítil jej potenciál. Líšila sa aj ich predstava o hereckom obsadení, na ktorom film do veľkej miery stojí. Ako uvádza Václav Macek, Elmar Klos videl Tóna Brtko ako malého, tlstého a holohlavého muža s modrými očami. Ján Kadár zase presadzoval Jozefa Kronera. Klos voči Kronerovi namietal: „Ján, si blázon, veď Kroner má rovnaký nos ako Kamińska.“ „A komu to vadí?“ mal mu odvetiť Kadár.

Nebáli sa humoru

Snímka, ktorá sa o čosi neskôr stala prvým filmom spoza železnej opony, ktorý získal Oscara, sa najskôr doma nestrela s nadšením. „Film nemal v Prahe zo začiatku úspech. Pamätám si, ako jeden režisér na ceste z premietačky pre filmárov v paláci Adria ukázal palcom dole. Šéf slovenských komunistov (v tom čase Alexander Dubček – pozn. red.) napísal list prezidentovi Antonínovi Novotnému, že film je urážkou slovenského národa, jeho povstania. (Ten list som čítal),“ cituje z knihy Arnošta Lustiga 3 × 18 (portréty a postrehy) vo svojej diplomovej práci Tvorba Ladislava Grosmana v česko-slovenskom kontexte Sandra Klenová z Ústavu českej literatúry a knihovníctva Masarykovej univerzity v Brne. „Slováci sa radi videli ako obeť nacizmu a bojovníci proti nemu (SNP), nie ako jeho aktívni či pasívni podporovatelia,“ zhrnul v texte o Ladislavovi Grosmanovi v Pravde v roku 2015 literárny vedec Radoslav Passia.

Pre Jána Kadára to zároveň bola téma veľmi osobná. Počas vojny strávil štyri roky najskôr v pracovnom tábore v Galante a potom vo Váci a pred smrťou v koncentračnom tábore ho zachránil útek. Jeho rodičia ani sestra so svojimi deťmi také šťastie nemali. Napriek tomu sa nebál bolestnú tému kombinovať s humorom. „Grosman bol geniálny tím, že o holokauste rozprával humorne, ja som to len u neho objavil a zrealizoval,“ cituje Kadára Macek.

Kým sa film dostal do československej distribúcie, mal premiéru v máji 1965 v Cannes, odkiaľ si Jozef Kroner a Ida Kamińska odniesli zvláštne uznanie za svoje herecké výkony. O rok neskôr sa Československo tešilo zo svojho prvého Oscara. „*Obchod na korze* patrí k najvýraznejším dielam slovenskej kinematografie, aj keď ho vyrobili na Barrandove. V tomto sa podobá všetkým československým dielam z Československej republiky, s tým rozdielom, že vďaka Jánovi Kadárovi ide o slovensko-české dielo a nie o český film so slovenskými dialógmi,“ poznamenáva v Dejínach slovenskej kinematografie Václav Macek. Rok po oscarovom úspechu bola navyše za *Obchod na korze* v kategórii herečiek v hlavnej úlohe na Oscara nominovaná aj Ida Kamińska, sošku jej však vyfúkla Elizabeth Taylorová za výkon v dráme *Kto sa bojí Virginie Woolfovej*.

Nesúperili, ale sa dopínali

Kadár s Klosom nakrútili spolu osem celovečerných filmov, *Obchod na korze* bol ich siedmou spolupracou. Kadár potom emigroval do USA, Grosman zostal v Izraeli a film, ktorý Československu v americkej distribúcii zarobil viac ako tri milióny dolárov, skončil v trezore.

Jedným z kľúčův k úspechu ich spolupráce bolo poznanie, že nie je nutné, aby obaja robili to isté, a tak si úlohy podelili. O tom, čo presne kto z nich robil a aký je ich tvorivý prínos, sa vedú polemiky. Historik Pavel Taussig tvrdí, že Klos okrem iného na pláci „pískal auty“ a chladil impulzívneho Kadára. Podľa Václava Maceka bol vo dvojici režisérům Kadár, a hoci Klos bol prítomný vo viacerých etapách tvorby diela, bol skôr dramaturgom, dnešným slovníkom kreatívnym producentom. „Kadár mal na starosti prácu s hercami a kamerou, zatiaľ čo Klos sa staral o výtvarnú, hudobnú, strihovú, technickú a organizačnú stránku filmovania,“ uvádza portál *Filmovyprehled.cz* s tým, že v slovenskom prostredí sú Klosove zásluhy znižované.

Spory prenechajme historikom. Z výsledku spolupráce Kadára a Klosa je zrejme, že medzi sebou nesúperili, ale skôr sa dopínali a zanechali po sebe niekoľko výnimočných filmov.

Pravda.sk, 10. 3. 2019 (krátené)

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov

So sídlom Štúrova 8, 815 72 Bratislava – Staré Mesto
Právna forma: Občianske združenie
IČO: 00177431

Vyzývame svojich členov, priateľov a sympatizantov, aby využili možnosť poukázania 2-percentného podielu zaplatenej dane z príjmov a poskytli tak podporu pre našu činnosť v roku 2019.

SZPB bol na tento účel zaregistrovaný dňa 27. 11. 2018 v zozname prijímateľov 2 % dane v Notárskom centrálnom registri (www.notar.sk) pod sp. zn. NCRI45890/2018. Aktuálne tlačivo už s údajmi SZPB je možné stiahnuť zo stránky www.szpb.sk

Tlačivo po vyplnení je potrebné podať na daňovom úrade podľa miesta trvalého bydliska spolu s potvrdením o prijíme, ktoré vystaví zamestnávateľ v prípade, ak ste zamestnancom do 30. 4. 2019. Ak ste podnikateľom, podávate vyhlásenie k 2 % dani priamo v daňovom priznaní do termínu podania daňového priznania na daňový úrad podľa miesta sídla firmy.

Za Váš príspevok a prejavenu dôveru vopred ďakujeme.

Ústredná rada SZPB

Kontakt: e-mail: ekonomka@szpb.sk
telefón: 02/38104942, 0911 151512 www.szpb.sk

Spoločnosť sa orientuje na výstavbu rodinných domov, administratívnych budov a budov občianskej vybavenosti.

Zákazníci vítajú ponuku dodávky stavebnej produkcie „NA KLÚČ“, vítajú komunikáciu od praktických informácií o stavebných prácach, zabezpečenia potrebných povolení, projektovej či výrobnéj dokumentácie až po samotnú realizáciu stavebných úprav.

Kontakt:

Tel. 00-421-33-5533733, mobil 0903768490
hromex@hromex.sk, www.hromex.sk

Pozvánka

Dňa 25. marca sa bude v Poprade konať pietny akt pripomínajúci výročie odchodu prvého transportu tisícky mladých židovských žien a dievčat zo Slovenska do koncentračného tábora Auschwitz.

Prvý vlak, zostavený z dobytých vagónov vyrazil zo stanice večer 25. 3. 1942 o 20.20 hod.

Deportácie Židov zo Slovenska v roku 1942 nasledovali ako konečný akt predchádzajúcich protizidovských opatrení uskutocňovaných na základe právnych noriem, ktoré vyvrcholili prijatím tzv. Židovského kódexu (Zákona o právnom postavení Židov č. 198/1941) zo dňa 9. septembra 1941. Zákonny podklad deportáciám dal až dodatočne prijatý ústavný zákon č. 68/1942 Sl.z. o vysťahovaní Židov (prijatý v piatok 15. mája 1942 na 87. zasadnutí Snemu Slovenskej republiky).

V prvých štyroch transportoch odišlo 3 670 dievčat, v ďalších odchádzali mladí chlapci od 16 rokov a od júla už vlakmi Slovenských železníc slovenské úrady začali deportovať celé rodiny vrátane malých detí a starcov.

Viac info o podujatí:

stanislava.sikulova@snm.sk;
+ 421 2 2049 0101; + 421 905 723 658

Washington Post poráta ako klame Trump

Donald Trump podľa tohto amerického listu vyslovuje nepravdu v priemere 22-krát denne.

Donald Trump začal častejšie klamať: pokiaľ v prvom roku svojho prezidentstva vyslovil vyše 9 tisíc nezodpovedných tvrdení. Uvádzajú to noviny The Washington Post, ktoré osobitne starostlivo sledovali vyjadrenia súčasného amerického prezidenta.

Ako príklad list poukazuje na 3. marec, kedy sa konala

každoročná konferencia konzervatívnych kruhov republikánskej strany v Marylande. Novinári porátili, že Donald Trump v tento deň zaklamal 104-krát: práve toľkokrát sa v jeho slovách našlo zveličovanie, navyšovanie údajov, otvorených klamstiev a nepodloženého chvastúnstva.

Konkrétne, Trump hovoril

svojim kolegom o svojich úspechoch: o najväčšom znížení daní a najlepšom hospodárstve v dejinách „veľkej Ameriky“, a taktiež o začiatku výstavby steny na hranici s Mexikom.

Portál kp.ru už uviedol, ako Trump sľúbil zvíťaziť v nadchádzajúcich prezidentských voľbách „ešte omnoho presvedčivejšie“, ako na tých predchádzajúcich. Jeho prejav pred republikánmi trval vyše dvoch hodín, pričom nakoniec sa Trump pochvastal, že bol zvolený aj preto, lebo nereční „z papiera“. Podľa kp.ru, 5. 3. 2019

HISTORICKÝ KALENDÁR

28. marec 1943 – Slovenskí katolícki biskupi vydali pastiersky list, v ktorom odsudzujú protizidovské opatrenia.

29. marec 1945 – Nemci vydávajú rozkaz na evakuáciu provizórneho koncentračného tábora z Petržalky do Mauthausenu.

29. marec 1945 – 13. gardová jazdecká divízia genmjr. G. A. Belousova oslobodzuje Nové Zámky.

30. marec 1945 – Oslobodená je Nitra, Komárno, Skýcov. Nitru oslobodil 49. strelecký zbor genmjr. G. N. Terentieva z 53. armády. No úplne čistá je až 31. marca.

30. marec 1945 – Čs. jednotky útočia na L. Mikuláš a po obchvatnom manévri ho 4. apríla oslobodujú. Dňa 5. apríla oslobodujú Ružomberok. V ďalších dňoch 8.–11. apríla dobyli sovietske a čs. jednotky úziny pri Kralovanoch, oslobodili Martin a Vrútky.

30. marec 1968 – Prezidentom ČSSR sa stáva armádny generál L. Svoboda. Druhýkrát je za prezidenta zvolený 22. 3. 1973.

31. marec 1939 – Skončila sa „malá vojna“.

31. marec 1944 – Do tohto termínu prešlo na stranu Červenej armády, resp. bolo zajatých 3 154 vojakov slovenského štátu.

31. marec 1945 – V Paríži rokuje zakladajúci zjazd Medzinárodnej federácie bývalých protifašistických väzňov – FIAPP.

31. marca 1945 – Oslobodená je Galanta.

1. apríl 1942 – Na Slovensku sú zriadené židovské pracovné tábory: Sereď, Oremov Laz a Nováky.

1. apríl 1942 – Zmena pomenovania čs. vojska na Strednom východe. Od tohto dňa platí názov Skupina československej armády na Strednom východe. Okrem 200. ľahkého protiletadlového pluku a výcvikového strediska patrili do nej aj Československá vojenská misia, poľný súd, prokuratúra, účtovné likvidačné stredisko, poľná nemocnica a ozdravovňa.

1. apríl 1945 – Vojská maršala R. Malinovského v ranných hodinách prekonávajú Váh pri Šali, predpoludním sa priblížili k Trnave (i k Sencu) a do 14. hodiny ju mali pod kontrolou. Oslobodená je aj Dunajská Streda, Pezinok, Sereď, Hlohovec, Topoľčany, Žiar nad Hronom.

1. apríl 2011 – Začal platiť zákon č. 42/2011 O vojnových hroboch v znení neskorších predpisov.

2. apríl 1945 – Červená armáda oslobodila Topoľčany, Piešťany, Partizánske a koncentračný tábor v Sereďi.

3. apríl 1960 – V Bratislave sú na šiestich miestach osadené tzv. „mílniky oslobodenia“. Sú to žulové trojboké pylóny, zalomené do tvaru šípky, označujúce vstupné alebo výstupné miesta, prípadne smery, ktorými Červená armáda postupovala v Bratislave.

4. apríl 1945 – V tento deň sú oslobodené Liptovský Mikuláš, Handlová, Prievidza i Bratislava. O deň na to Petržalka.

4. apríl 1945 – V Košiciach je zostavená prvá vláda Národného frontu Čechov a Slovákov. Dňa 5. apríla vyhlásila svoj program, známy ako Košický vládny program.

5. apríl 1944 – Nemecký vyslanec v Bratislave Ludin hlási do Berlína: „Slovenská armáda disponuje výborným ľudským materiálom. Slovenský vojak je sám osebe odvážny a húževnatý... Dnes je vojsko zamorené antinemeckými a komunistickými tézami a už dávno nie je tým spoľahlivým nástrojom, akým bolo ešte pred rokom. Na tomto vývine má nemalú vinu dôstojnícky zbor, ktorý bol vychovaný ešte v celkom českom duchu... Radikálny obrat však sotva možno očakávať.“

5. apríl 1945 – Ráno nikel 4. poľný prápor do Ružomberka a oslobodil ho. Ďalším postupom 1. čs. armádneho zboru v ZSSR na Lubochňu, t.j. vstupom do masívu Veľkej Fatry sa končí záverečná etapa bojov o Liptovský Mikuláš.

Okrem toho sú oslobodené Bánovce nad Bebravou a Dolný Kubín. **5. apríl 1945** – Po moskovskom rokovaní s vedením KSČ o vytvorení vlády Národného frontu podala londýnska vláda 4. apríla demisiu a namiesto nej bola vytvorená vláda sociálneho demokrata Zdeňka Fierlingera s dočasným sídlom v Košiciach.

Na prvej schôdzke 5. mája bol vyhlásený politický program vlády Národného frontu Čechov a Slovákov, známy ako Košický vládny program, ktorý sformuloval hlavné úlohy národného a oslobodeneckého boja a zásady budovania ľudovodemokratického štátu v Československu.

6. apríl 1946 – Veľký vpád banderovcov na územie ČSR. Dobre vyzbrojeným sotňam MIROŇ, KARMELUK a BIR (Členovia UPA mali byť internovaní vo vojenských zajateckých táborech pod správou USA v Rimini – Taliansko – v celkovej počte 300 až 500 mužov) sa podarilo preniknúť až do hĺbky 50 km na naše územie.

6. až 7. apríl 1957 – Prvý celoslovenský zjazd SZPB. Zväz sa začal postupne ustanovovať keď vznikali tzv. miestne združenia (pobočky).

ZRNKÁ HUMORU

Darček

– Žena to ešte nevie, ale vždy, keď máme sex, hodím do prasiatka 50 centov a takto jej šetrím na darček. Pochváli sa starší muž kamarátovi.

– Čo jej za našetrené peniažky kúpiš? Vzápätí sa ho spýta zvedavý kamarát.

– Zatiaľ to vyzerá na HORALKU. Dodá so smútkom v hlase.

* * *

Ťuk, ťuk!

– Kto je tam?

– Tvoja životná láska.

– Netáraj! Veď pivo nevie hovoriť.

* * *

Uvádzacka v divadle upozorňuje známeho:

– Dnes dávame hru o troch dejstvách od Václava Havla.

Radím vám, aby ste odišli až po druhom dejstve.

– Prečo práve po druhom dejstve?

– Pretože po prvom je v šatni veľký rad tých, čo sa na to nemôžu pozerat!

* * *

Kolega upozorňuje kolegu:

– Vieš o tom, že máš v našom podniku dvojníka?

– To sa na mňa naozaj tak niekto ponáša?

– Ponáša – neponáša, ale v každom prípade aj on chodí za našou Darinkou.

* * *

Skúmaný pohľad

Mladý muž dlho hľadá do očí svojej vyvolenej až sa napokon odhodlá:

– Drahá chcela by si nosiť moje meno?

– Neblázni, ja sa predsa nemôžem volať Jano?

* * *

Seniorské

Rozprávajú sa dvaja dôchodcovia:

– Asi pride tuhá zima.

– Ako to vieš?

– Vždy keď sa pozriem do peňaženky, zamrzne mi úsmev.

* * *

Dedko s babkou sa ocitli v nebi na nádhernej pláži. Všetade okolo nich sú šťastní ľudia, nikto nemá žiadne starosti – proste sú v raji.

Vtom dedko vylepi babke obrovskú facku.

– Prečo si to urobil? Pýta sa babka.

– Keby nebolo tej tvojej „zdravej výživy“, už sme tu mohli byť dávno!

Marcus Aurélius: VŠETKY HRIECHY...

dokončenie v tajničke

pomôcky: OSE, RASIS, TOKO, YS, ETUI, AN	solmizačná slabika	chem. zn. india	pomenovanie	●	krokom sa dostať cez niečo	vyššie štátne vyznamenanie	úžitok	tlačil	ostro nabrúsená hrana	●	patriacia optikovi	sokel, po česky	puzdro
sínus (skr.)				preto, po česky							sídlo v Nórsku		
odlišná				údolie vo Francúzsku nieto							znoj príradovacia spojka		
●	lesný prázvavec	2. časť tajničky hlucháne											
pokojný človek						horlivo sa zasadzovali indiánska trofej							
reverz, po česky							liečivý prípravok kyprila pluhom					3. časť tajničky	inými slovami
nanotesla (zn.)			šplhavý vták pooberaj					africký smrteľný vírus umyl					
oddelenie v nemocnici				pôvab písmeno gréckej abecedy					elipsovitá krivka český súhlas				
●	obidve starší (skr.)					juhoamerické zvieratá typ ruských lietadiel					azda končatina		
1. časť tajničky											EČV Krupiny		
despota							alód, po česky					označenie lietadla Salvadora	

Správne vylúštenie tajničky z č. 4 znie: **Oko je presnejší svedok, ako ucho.** Knihu posielame **Vladimírovi Šokovi z Dolných Vesteníc.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: **Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.**